



HVA MÅ GJØRES

avisa til NKS



AV INNHOLDET:

- HOVEDTEMA: HVA SKJER MED LÆRERUTDANNINGA?
- NKS I KINA
- PROLETARISK INTERNASJONALISME OG MIDT-ØSTEN
- DIKT. M.M.



1/1 1975

Ny lov om lærarutdanning er vedteken. Den skal gjelde frå 1. januar 1975 - om ikkje vi gjer noko med det.

Kva betyr denne lova for lærerutdanninga?

■ Ei forringing av den noverande lærarutdanninga; Staten og monopolkapitalen vil utvikle ein ny type lærar som er tilpassa deira behov. Utdanninga i dag er ikkje fullkomen - vi tykkjer ikkje eingong ho er bra. Men det nyttar ikkje å vera blind for at den kan bli verre.

Og det er nett det denne lova legg opp til. Ho betyr ei nedskjæring når det gjeld utdanningstida for adjunktar og lektorar, ho betyr ei utviding av fagkrinsen med kurseiningar ned til 14 dagar, ho betyr eit skilje mellom fag og metodikk, ho betyr ei integrering av skilde utdanningar i eitt og sams opplegg. Stutt sagt: ei forringing av lærarutdanninga som korkje lærarar, elevar, studentar eller føresatte er tent med.

■ Eit åtak på studentane sine demokratiske rettar; Staten og monopolkapitalen har røynsler for at dei liberale trekk systemet i dag har, gjer det vanskeleg for dei å snøgt kunne legge om undervisning og utdanning etter deira behov. Ikkje det at dei trøttar på å freiste gjere noko (Ottosen-, Steen-, Brodalkomiteane), men trekk ved reglement og ansvarsorgan stikk kjeppar i hjula for gjennomføringa av nye planar. Progressive studentar og lærarar har for mykje å seie. I samband med den nye lova kjem difor ei rad tiltak som heilt og fullt skal rasere det relative gjølstyre og indre demokrati vi har i dag. For å kunne stramme tøyane - politisk og økonomisk kontroll - lyt ein ha taket på begge taumane.

Rammelover der departementet sjølv gjev retningslinjer, reglement der styresmaktene avgjer kor mange og kven - som skal sitte i styre og råd - dette er i sanning i takt med "næringslivet og arbeidslivet sine skiftande behov."

■ Tilsaman formar dette eit system, eit nytt system som i borgarlegdemokratiet sitt namn kallast distriktshøgskulesystemet. Men same kor fine namn, kor mange sukkerbitar dei vil proppe oss med - vi bit ikkje på. Resultatet vert tannrâte for oss - profitt for dei! Pedagogiske høgskolar er sjølv grunnpilaren i deira system - om vi ikkje nyttar feiekosten på dette åttaket vil dei visseleg snøgt ta eit nytt steg fram mot deira mål; eit gjennomrasjonalisert effektivt utdanningssystem etter deira behov, deira ynskje!

■ Ver på vakt mot dei førebunde tiltaka. Lat oss ta nokre døme: Sosialskulen på Bygdøy vert trua med å leggjast inn under Distriktshøgskulen i Bodø - Ot.prop. 63 om styringsorgan på Universitetet i Oslo vil gje KUD kontroll over styre og stell på alle plan. - Freistnader på å gjennomføre tofagsordningar og vektal og soleis byrje undergravinga av universitetsgradane cand.mag, cand. phil. og cand. real. - Eit statsbudsjett der ein lyt stille krav om i det heile å få midlar til undervisning osv.

■ Åtaka kjem ikkje tilfeldig. Pedagogiske høgskular gjeld framst lærarutdanninga. Men om vi ikkje saman sler attende denne framstøyten kan det verte vanskeleg å hindre nye åtak på andre utdanningar - psykologar, sosialsektoren, teknikarar, medisinarar osv. osv. Historiske røynsler syner at det ikkje er lett å kjempe med band for augo og munn.

■ Vi nærmar oss snøgt eit nytt år - lat oss sørge for at det vert eit år utan pedagogiske høskular! ■■■

OM PRISEN:

Vi har vært nødt til å sette opp prisen på Hva må gjøres fra kr 3,- til kr 3,50 fra og med dette nummeret.

Hva må gjøres har tatt mål av seg til å bli ei avis av tidsskriftstypen. Ei avis som kan gi studentbevegelsen grundige analyser av viktige spørsmål. Denne opgaven krever større plass. Vi har derfor økt sideantallet fra 28 s. (nr. 2) til 36 s. Dette koster penger. Videre har vi foretatt en del endringer i bladets utseende (finere omslag og større bilder) som forhåpentligvis har gjort bladet mer attraktivt, men også dyrere i produksjon.

NESTE NUMMER:

Temaet i neste nummer av Hva må gjøres vil bli "venstre"-opportunisten. Vi vil ta opp dette emnet, ikke fordi ultra"venstre" grupperinger på de høyere læresteder tallmessig utgjør noen stor gruppe, men fordi deres standpunkter kan gjøre stor skade.

Ved å kamuflere sitt reaksjonære syn i "venstre"fraser, kan mange ærlige progressive bli besnæret av dem og ført på avveier. Overalt hvor slike ideer spres vil vi slå dem tilbake - uansett

om de kommer fra KUL, MLU, 4. internasjonale, KAF eller fra SV, anarkister osv.

I temanummeret vil vi bl. a. ta opp "venstre"opportunistens historiske rolle, deres teoretiske "nyvinninger" (bødenes rolle, fremmedarbeiderspørsmålet, dialektiske materialismen), og se hvilke klasseinteresser de objektivt tjener.

Nummeret kommer i november.

Hva må gjøres på Færøyanne:

Dansk imperialism i verksemd

»Hva må gjøres« var på Færøyanne i sommer og fekk ein prat med ein færøysk student som var heime i ferien. Vi gjekk ut frå dei sparsame opplysningane vi hadde fått om to gymnasiastar som nekta å verte eksaminert på dansk til artium. Både på det kulturelle og det økonomiske området syner dansk monopolkapital og imperialism sitt sanne andlet. Kameraten streka under at det han sa sto for hans eiga rekning og at han på nokre punkt ikkje hadde gjort tilreknelege studiar til å uttale seg på heilt vitskapleg grunn.

RETTE TIL Å SNAKKE MORS- MÅLET

- Høgaste skulen på Færøyanne er gymnaset. Det er den færøyske staten som eig gymnaset, men det vert administrert av den danske og arbeider etter den danske gymnaslova. Undervisninga går føre seg på færøysk, medan eksamensspråket er dansk. Fleire gymnasiastar meinte det var ein menneskerett å tale morsmålet sitt og til eksamen. Den danske undervisningsministeren meinte ikkje dette og nekta på prinsipielt grunnlag. Landsstyret, der sosialdemokratane er i fleirtal gjorde inga innvending - men ettergjeving er sosialdemokratiet sitt varemerke - så og her. Utan å endre på prinsippa tillot så det danske undervisningsministeriet at det vart funne sensorar som skjøna færøysk til alle fag - på eitt nær, samfunnsfaget. Dei plukka ut dette faget av di dei færraste skulle opp i det - og håpa soleis å splitte gymnasiastane. To gymnasiastar sto på sitt og snakka færøysk og i dette faget. Resultatet vart at dei no har fått eit offisielt papir der det står at dei ikkje har bestått eksamen.

- Men dei sto vel ikkje åleine i denne kampen?
- Nei - dei fekk brei støtte frå medelevarane ved skulen og sym-

patien hjå folk var på deira side. Det vart arrangert ein demonstrasjon i samband med ei vitjing av den danske statsministeren Poul Hartling. Ei underskriftsliste vart overlevert, og saka er enno ikkje slutt. Eg vil og nemne dei støttevedtaka som kom frå Danmark, Island og Norge.

"GODT OG GRUNDIG"

- Dansk språk står sterkt på Færøyanne. Men dykk har då eit færøysk tale- og skriftspråk. Korleis er tilhøve mellom dei to språka før og no?

- Det står i skulelova for grunnskolen at "dansk skal lærast godt og grundig". Ja, krava i ungdomsskule og gymnas er jamvel identiske med krava i dansk skule. Den danske administrasjonen her nyttar mest berre dansk.

Ser vi litt attende på historia kan vi seie at noko språkrørsle får vi først i 1870-80-åra. I samband med den nasjonale reisinga vart det laga eit eige færøysk skriftspråk - men det var så seint som i 1938 at det kom ei lov om at undervisninga skulle gå føre seg på morsmålet.

Det er viktig å slå fast at dansk er eit heilt framandt språk for oss. Hadde vi ikkje lært dansk i skulen ville vi ikkje skjønne eitt kløyva ord.

Færøyanne

STORLEIK: Øygruppe på omlag 1400 km² med noko over 38 000 innbyggjarar. Hovudstad: Torshavn med rundt 10 000 innbyggjarar.

NÆRINGSVEGAR: Hovudsakleg fiske, noko fiskeforedlingsindustri. Fileteksport. Litt jordbruk, men ikkje nok til eige bruk.

ADMINISTRASJON: Færøyanne er ein del av Kongeriget Danmark, men har eit visst utstrakt indre sjølvstyre. Forsvars- og utanrikspolitikk er underlagd dei danske styresmaktene. Det lovgjevande organet er Lagtinget som er direkte valt. Landsstyret svarar til regjeringa, medan den dømande og utøvande makta administrerast av den danske regjeringa. Færøyanne vel to representantar til det danske Folketinget.

Om EEC

Kampen mot EEC starta med skipinga av Folkafylkingin moti EEC i 1971. Den fekk stor oppslutning og skipa til møte kring i bygdene, og demonstrasjonar m.a. i Torshavn: 1. mai 1972 og 1973 (da og med parolar mot NATO) samla opptil 3000 (det bur 10 000 i Torshavn). Ei meiningsmåling synte at 2 % var for EEC, medan 98 % sa nei. Som ei fylgje av denne massive motstanden måtte jamvel Landsstyret, som heile seksti-talet preika for medlemskap, gje dette opp. Færøyanne fekk då ei særskild avtale med EEC. Sjølv om ein har denne handelsavtalen er det klart at den danske regjeringa ikkje kan føre to former for forsvars- og utanrikspolitikk - ein for Færøyanne og ein for EEC-medlemmet Danmark. M.a.o. på ei rekkje felt er Færøyanne de facto medlem av EEC.

Folket har aldri fått sagt meininga si gjennom folkerøysting - korleis om EEC eller om handelsavtalen.

TALE EIN TING - SKRIFT NOKO ANNA

- Men det har gått seint å verte godkjent på line med dansk?

- Ja, jamstelling kan ein enno ikkje snakke om. Det er viktig å peike på at språkrørsla er sær puritansk prega. Fråstanden mellom tale og skrift er så stor at storparten av folket slett ikkje kan uttrykkje seg på det som går for å vere bra skriftspråk.

- ??

- Ortografien er einslags normalisert gamalnorsk - store deler av folket kan berre stove så nokon lunde rett. Skriftspråket er eit elitespråk. Folk skriv helst ikkje i det heile. Målet i skuleundervisninga vert hovudsakleg å lære rett ortografi - medan ein ikkje lærer seg å bruke, å uttrykkje seg på morsmålet. Det er eit faktum at folk er flinkare til å skrive på dansk enn på færøysk.

- Dette må da få konsekvenser når det gjeld til dømes kulturen?

- Det gjer det tilgongs. Vi vert overfløyma av dansk litteratur av alle slag - vekeblad, tekneseriar, romanar osv. Det finst ikkje anna enn dansk. Ein kan stutt seie at folk les ikkje bøker! Det er rett nok så at det kjem ut

ein 8-10 bøker på færøysk om året - men så langt eg kjenner til har berre ei einaste bok svara seg økonomisk.

DANSK KAPITAL

- Dette skulle tyde på at dansk monopolkapital og imperialismen gjer seg sterkt gjeldande på den kulturelle fronten. At dei opplagt har interesser av ei slik undertrykking av det færøyske språket. Eg har difor lyst til å spørje litt om økonomien - om det er slik på det området og. Kan du gje ei kort skisse av korleis det færøyske samfunnet ser ut?

- Det færøyske samfunnet er bygde opp kring fiske. Det er to typer fiske: heimefiske og utefiske på dei store bankane, Island, Grønland, Newfoundland, Ishavet osv. Dette siste fisket vert drive med større båtar og er sær moderne utstyrt. Heimefiske varierar mykje både når det gjeld kor store båtane er, kor mange som jobbar der, kor store innkome ein har osv. Men og her er tendensen at ein har godt utstyr. Ein kan trygt seie at den færøyske fiskeflåten er den mest moderne i heile Nord-Atlanteren.

- Å byggje opp ein slik flåte må ha kosta mykje. Korleis kunne den færøyske økonomien bere det?

- Det er innlysande at for å byggje han opp måtte ein låne pengar. Og her er vi ved kjerna i den færøyske økonomien. Da sosialdemokratane fekk fleirtal i Lagtinget i 1958 sette dei igong ei storstila utbygging av fiskeflåten. Deira syn på økonomisk vekst og velstand var ei atterspegling av sosialdemokratane i dei andre nordiske landa, men og eit svar på ei svær streikerørslé på same tida. Danske troppeskip vart faktisk sett inn for å slå ned noko som minna om regulær oppstand. Resepten, meinte sosialdemokratane, var å byggje ut fisket.

Og det måtte skje med framand kapital. Dei låneinstitusjonar som fantes og som fins no er alle kontrollerte av dansk monopolkapital og danske styresmakter. Den største banken her er dansk, "Færøernes Realkredit institusjon" opererer med dansk kapital, den danske fiseribanken er inne i biletet. Landsstyret skyt og til med midlar anten direkte eller via eit såkalla distriktutbyggingsfond som er finansiert gjennom den danske regjeringa.



Trålar i Torshavn

Kort kan ein seie at heile den færøyske flåten er i den danske kapitalen sine hender.

Når det gjeld dei formelle eigetilhøva er dei skilde; ein har einskildreiarar som personlig eig fleire skip, ein har aksjeselskap osv. Hovudtendensen er jamvel at eit rederi eig berre ein eller to båtar, men at både kapitalakkumulasjonen og risikoen er stor. Når vi ser kor innvevd heile økonomien er i dansk bankkapital kan vi slå fast følgjande: for det første går mykje av profitten til utenlandsk monopolkapital - og for det andre er det små sjansar til at rederi kan slå seg opp til monopolar.

FOREDLINGSINDUSTRIEN

- Kva med foredlingsindustrien, er han og innvikla i same mønstret?

- Dei få store rederia eig direkte dei 3-4 verkeleg store foredlingsbedriftene. Dei driv på heilårsbasis med stor eksportproduksjon. Det finst likevel ikkje faste tilsette! Vert produksjonen innstilt ei veke eller to, sparkar ein berre heile arbeidsstokken og tar dei inn igjen når produksjonen kjem igong att.

Utover desse få store bedriftene er det mange små rundt om med skilde eigeformer. Nokre høyrer til bygda, nokre vert dominerte av få. Mange er sett i gong med statlege tilskott - såkalla distriktsutbygging. Det er bra tiltak, men verdt å merke seg er at desse bedriftene vert lagd til dei mellomstore bygdene og ikkje i småbygdene som difor går raskt attende både økonomisk og når det gjeld folketal. I nokre av desse bygdene bur det mest berre gamle menneske.

TIL UTLANDET FOR Å STUDERE

- Til ein heilt annan sak, korleis er det med høgare utdanna folk på Færøyaner?

- Det fins ikkje høgare utdanning her. Det tyder at dei som vil ta det må til utlandet, i praksis vil det seie Danmark. I dag studerer over 400 ved universitet og høgskular der.

- Og alle kjem attende?

- Alle vil nok gjerne attende når dei reiser ut, men sanninga er at det ikkje fins jobb til alle på Færøyaner innafor det yrke dei har. Feilen ligg i det at vi har eit fullstendig upassande utdanningssystem. Sjå berre på den moderne fiskeflåta - ikkje eingong utdanning til henne har vi her.

- Kva så med dei få som får



seg jobb? Kva slag jobbar - løner - plass får dei?

- Dei høgare utdanna, særskild akademikarar vert lønna etter danske lønerammer, medan vanlege yrke nyttar færøyske. Og dei danske rammene ligg på eit langt høgare nivå enn våre. Dette tyder at ein lege, ingeniør, lektor ol. kan tene opptil 150 000, medan ein vanleg lønnsarbeidar tener 30-35 000. Dette gjer det mogeleg for styresmaktene å setje grupper opp mot kvarandre. Vanlege folk si haldning til akademikarar er difor skepsis og dels motvilje. Og det kan ein skjønne, både ut frå dei materielle lønsskilnadene og ut frå akademikarane si tradisjonelle samfunnsbevarende funksjon.

Parti frå Torshavn



KAPITALISTAR OG AKADEMIKARAR

- Korleis det?

- Det er ein tendens til at desse særst høgtlønna akademikarane nyttar ein del av lønna si til å kjøpe seg inn i rederifirmaer - anten ved å skyte inn pengar i aksjer, men og ved at dei personleg kjøper båtar, vert skips-eigarar. Difor vert dei uglesett av vanlege folk, med god grunn. Dei har og vore aktive i lønnskampen. Eit viktig poeng er her at statstilsette med høgare utdanning (legar, lektorar, lærarar, ingeniørar, arkitektar, sjukepleiarar osv) har organisert seg danske fagforeiningar. Dette pressar eit fullstendig upassande og for høgt lønnsnivå inn på Færøyaner. Det er i seg sjøl ikkje noko gale i lønnskampen, men resultatet er gjerne at dei får løner på 150 000 og meir, dessutan nyttar dei pengane til å kjøpe seg stadig større og større plass i kapitalistklassen på Færøyaner.

Dette er opplagt berre ein tendens - men han er alvorleg nok. Men tenk over dette: eg har høyr klagar over studentisolasjonisme. Men sjå da på oss: vi må reise utanlands for å studere. Og det nett i den tida da ein vert forma som individ. Dei røynslene vi kjem attende med som fullt utdanna er ikkje frå vårt eige land vi kjem med danske røynsler. For mange spelar isolasjonen i utlandet ei heilt avgjerande rolle når dei kjem attende - til eit ann land enn det dei trur.

NKS I KINA

I månedene mai-juni besøkte en delegasjon på 7 fra Rød Ungdom folkerepublikken Kina etter invitasjon fra den internasjonale avdelinga under sentralkomiteen i Kinas Kommunistiske Parti. Blant deltakerne var også formannen i sentralstyret i Norges Kommunistiske Studentforbund. Delegasjonen reiste atskillig rundt, og besøkte bl.a. Peking, Shanghai, Sian, Yenan, Kwangchow, Hangchow og Tachai – et kjent foregangssted for det kinesiske jordbruket.

Delegasjonen besøkte fabrikker, skoler, universitet, folkekommuner og andre institusjoner, og hadde politiske samtaler med den internasjonale avdelinga i KKP og Pekingkomiteen av Kinas Kommunistiske Ungdomsforbund.

Delegasjonen fikk et sterkt inntrykk av hvordan det kinesiske folket under ledelse av KKP konsoliderer og utvikler resultatene fra Kulturrevolusjonen i den store kampanja for kritikk av Lin Piao og Konfusius, hvordan det styrker beredskapen mot krig, og hvordan det bygger sosialismen under proletariats diktatur.

Den norske delegasjonen i Yenan. Bernt Holtsmark, formann i sentralstyret i NKS, nr 3 fra venstre.



LIN PIAO

- revisjonist og renegat.

LIN PIAO.

Da den norske delegasjonen besøkte Kina var hele landet preget av den store pågående kampanja for kritikk av Lin Piao og Konfusius. På alle bedrifter var det store veggaviser med tekst og tegninger som kritiserte ulike sider ved Lin Piaos og Konfusius' tenking. I mange byer var det store veggaviser og slagord i gatene. Alle parti- og masseorganisasjoner var travelt opptatt med kampanja.

Vi vil her gjengi en framstilling en kinesisk kamerat ga av kampanja og dens bakgrunn for den norske delegasjonen. I den borgerlige norske pressa har det i de siste månedene vært adskillig spekulasjoner om hva som egentlig er årsaken og målene til den nåværende kampanja. Vi trur denne framstillinga iallefall sier en del.

revolusjonen - praktisk og dyptgripende for å hindre gjenoppbygging av kapitalismen og konsolidere proletariats diktatur.

Vi har hatt 10 kamper mellom de to linjene i partiet. Hva var innholdet i Lin Piaos revisjonistiske linje? Det var å bekjempe partiets grunnleggende linje i overgangssperioden og linja utarbeidet av den 9. kongressen - en linje preget av enhet og seier. Lin Piaos linje er å styrte proletariats diktatur i Kina og gjenopprette kapitalismen.

TEORIEN OM "GENI".

Lin Piao hadde også et teoretisk program - teorien om geni. Han benektet at all kunnskap kommer fra de tre store bevegelsene - klassekampen, kampen for produksjonen og vitenskapelige eksperimenter - og mente at den kom med fødselen. Lin Piao benektet at historien er skapt av folkemassene, og påsto at den er skapt av enkelte genier. Han påsto at et geni ikke blir født hvert tiår eller hundre år, men kanskje bare hvert tusende år. Overflattisk sett betraktet han Mao som et stort geni, men i virkeligheten betraktet han bare seg selv som et stort geni. Han spredde ideen om at riktignok er det vanskelig å ha geni, men enda vanskeligere

LIN PIAO - REVISJONIST OG RENEGAT

"Den nåværende kampanja mot Lin Piao og Konfusius er en ideologisk og politisk revolusjon på overbygningas område, der marxisme skal overvinne revisjonisme og proletariats borgerskapet. Det er en dyptgripende utvikling av den sosialistiske

er det å lære å kjenne et geni. Med andre ord: Mao har geni. Det er vanskelig. Men Lin Piao, som har lært ham å kjenne har gjort noe enda vanskeligere.

VILLE BLI STATSSJEF.

Kanskje har kameratene lest samtalen med Snow.¹⁾ Mao sier der at det er noen som kaller han "styrmann" og "store leder" osv., og at dette er meget kjedelig. Det klarer seg med "lærer". Teoretisk sett var teorien om geni mot den dialektiske materialismen - den tilhører den metafysiske materialismen. Politisk betydde den at Lin Piao ville bli formann i staten.²⁾ Ved å revidere grunnloven i Kina gikk han inn for at det skulle være en formann i staten. Mao ga gjentatte direktiv om at det ikke skulle være noen formann - det klarte seg med Folkekongressen. Men Lin Piao ville utnevne formann. Tidligere var Mao formann både i staten og partiet. Etter 59 ville han konsentrere seg om partiet. Lin Piao visste godt at Mao heller ikke denne gangen ville bli formann i staten, og mente at han selv kunne bli det. Lin Piaos kone sa også at dersom det ikke ble noen formann i staten, hvor skulle man plassere Lin Piao? Lin Piao gikk sterkt inn for en formann, og Mao oppdro han seks ganger i den forbindelse. Lin Piao sa engang at en setning av Mao er like tungtveiende som 10000 setninger. Formann Mao sa: Jeg sa seks ganger at det ikke skal tilsettes noen formann i staten i 69 - det blir 60000 setninger. Hvorfor hørte du ikke noe av det?

Av dette kan vi se at Lin Piaos støtte til formann Mao var helt falsk. Det samme gjelder teorien om geni. Formannen gjentok flere ganger at han ikke skulle kalles "geni", "altomfattende videreutvikler" av alt mulig osv. Lin Piao ville gjerne bli formann i staten, slik at han kunne ta statsmakta i sine hender. Alle disse falske teorier ble brukt av Lin Piao til å angripe partiet i august 1970. Selvfølgelig kunne ikke Sentralkomiteen i partiet være enig i hans feilaktige påstander. På sentralkomitemøtet ble bare Chen-Po-ta, Lin Piaos trofaste følgesvenn, kritisert, men ikke Lin Piao selv. Men Lin Piao følte at hans intrige var avslørt. Han ville ikke rette på feilene sine, men arbeidet enda ivrigere for et kontrarevolusjonært statskupp, og for å myrde formann Mao. Planen ble kalt "skisse til prosjekt 571"³⁾. Under kinesiske forhold var det umulig for denne kontrarevolusjonære planen å kunne lykkes, og det tok ikke lang tid å avsløre den. 13 september 1971 flyktet Lin Piao med noen svorne på et fly til Sovjet. Men da flyet landet i den mongolske folkerepublikken eksploderte flyet, så renegaten eksploderte seg sjøl der.

EKSTREM HØYRE.

Etter den tid utviklet vi en stor kampanje for å kritisere Lin Piao og forbedre

arbeidsstilen i hele partiet og folket. I kampanja kritiserte vi dyptgående Lin Piaos kontrarevolusjonære og ekstreme høyre-karakter. Hvorfor kaller vi linja ekstrem høyre? Fordi Lin Piao ville få i stand et kontrarevolusjonært statskupp - det er ekstremt høyre. Selvfølgelig: for å klatre opp brukte Lin Piao endel "venstre"former, men med hensyn til linje var den ekstremt høyre.

Vi skulle kritisere Lin Piao, men også forbedre arbeidsstilen, fortelle om kampen mellom de to linjene. Mao sammenfattet erfaringene som er høstet i kampen mot Lin Piao og andre slik: Riktigheten eller uriktigheten av den politiske linja avgjør alt. Med riktig politisk linje kan man få politisk makt der man hadde ingenting. Spesielt la formann Mao vekt på å opplære hele partiet til å bruke marxisme, ikke revisjonisme, ikke splitte, men være åpne og endeframme, ikke intrigante.

ALLE REAKSJONÆRE DYNASTIER...

Fra september 71 til ifjor varte denne kampanja. Hvorfor ble kampanja forvandlet til en kampanje mot Lin Piao og Konfusius, og hvorfor kombinere Lin Piao med Konfusius? Grunnen er at Konfusius representerte gamle, konservative krefter som ville gjenopprette det gamle slavesamfunnet. Konfusius ble brukt av alle reaksjonære dynastier, alle reaksjonære, og alle revisjonister innen partiet som ideologisk våpen. Konfusius levde i det vi kaller "vår- og høst-perioden" - en overgangstid mellom slavesamfunnet og føydalismen. På den tid fantes det endel framtrepende ideologer som støttet føydalismen og kjempet mot slavesamfunnet - legalistene. Konfusius-skolen ville bekjempe det nye og gjenopprette det gamle. Konfusius hadde et reaksjonært program: "å beherske seg selv og gjenreise seremoniene". Seremoniene han snakket om var det gamle samfunnsmessige og politisk systemet i Chou-dynastiet. Konfusius bekjempet vilt det nye føydalsamfunnet, og hans reaksjonære teorier er siden brukt av alle herskere i reaksjonære dynastier til å konsolidere sitt herredømme.

Dette gjaldt også etter republikkens opprettelse. Yuan Shi-kai ville gjenopprette det gamle og selv bli keiser, men døde for fort. Han tilba Konfusius. Seinere var det en annen general som ville gjeninnsette den siste keiseren av Chin-dynastiet, men denne døde da han var 3 år. Også han tilba Konfusius. Det samme gjaldt Chiang Kai-shek - etter at han tok makta tilba også han Konfusius. Idet siste har Chiang lagd mange bronsestatuer av Konfusius - han har bl. a. sendt noen av dem til USA i det siste.

.. OG ALLE REVISJONISTER.

I partiet var det også noen opportuniste som tilba Konfusius og ikke ville gjøre revolusjon - f. eks. Chen Tu-hsieu - den første generalsekretæren. Under 4. mai-bevegelsen i 1919⁴⁾ var også han mot Konfusius og ropte "Ned med Konfusius-butikken!" Men

Lin-Piao og Konfusius



På tegninga sier Lin Piao til Konfusius: "Berømte mester!" Konfusius svarer: "Ærede disippel." I boka til Konfusius (bak ryggen) står: "Himmelens mandat". I boka til Lin Piao: "Læra om det himmelske geni".

seinere ble han opportunist, og seinere trotskist, og han ble utvist fra partiet. I sine seinere år preket han for Konfusius' klassiske verker. Det samme gjelder Wang Ming som døde nylig i Sovjet. Og det samme gjelder for Liu Shao-shi. I sin bok "Selvdyrking" skrev han av mange avsnitt fra Konfusius.

Lin Piao var en krigsherre som aldri leste noen bøker eller dokumenter, han hadde aldri noe kunnskaper. Men for å usurpere ledelsen ga han ordre til mange folk om å samle mange sitater fra Konfusius. Han satte stor pris på det reaksjonære programmet til Konfusius - å "beherske seg selv og gjenreise seremoniene". Lin Piao og kona hans skrev dette sitatet på hele fire ruller til å henge på veggen. Lin Piao "gjenreise seremoniene" betyr å gjenreise kapitalismen. Utover det politiske programmet til Konfusius, skrev Lin Piao også av mange ideologiske og politiske synsmåter fra Konfusius og betraktet dem som sine egne. Så kritikken av Lin Piao har forbindelse med Konfusius - de må kombineres. De hadde samme kjernen: konservative, reaksjonære, ville gjenopprette det gamle og skru historiens hjul tilbake.

TRADISJON.

Det er lettere å kritisere Lin Piao enn å kritisere Konfusius. For det første fordi Konfusius levde for 2500 år siden. Det er vanskelig å lese det klassiske språket, - vi må utarbeide spesielle kommentarer. For det andre, og viktigere: Konfusius har hatt stor innflytelse i Kina i over 2000 år. Det arbeidende folket bekjemper undertrykking og har tatt klassestandpunkt mot Konfusius. Men siden herskerklassen alltid har propagandert for Konfusius, er det mange gamle tradisjoner som folk lett blir påvirket av. Selv om de ikke har lest noen klassiske bøker er arbeidsfolk preget av noen tradisjonelle skikker og vaner. F. eks. lærer formann Mao oss at "kvinnene kan være halve himmelen", og at kvinnene kan utføre alt det menn kan. Men vi kan ikke si at vi har løst problemet med likestilling. Konfusius' ideer har fortsatt endel innvirkning. Konfusius sier at de ringeste og kvinnene er de vanskeligste å behandle - med andre ord: at kvinner og slaver er vanskeligst. Vi går inn for familieplanlegging i dag, og påvirker foreldrene til å begrense antallet barn ut fra hensynet til arbeidet og helsa. Men på landsbygda er det ennå dem som ønsker å ha flere barn og

foretrekker gutter. Om de får 2 jenter vil de ha ett barn til, og slik i det uendelige. Også dette har samband med Konfusius som påsto at av de tre store syndene var det å ikke ha noen sønn den største.

Dette gjelder også på undervisningsområdet. Vår undervisningspolitikk er å la utdanninga tjene det produktive arbeidet - vi oppfordrer alle utdannede ungdommer til å dra ut i grenseområdene og hjelpe til. Denne politikken er utarbeidet av formann Maó i motstrid til Liu Shao-shis linje om å gå på skole for å bli embetsmann. Lin Piao var også mot at utdannet ungdom skulle ut på landsbygda - han svertet det som "maskert tvangsarbeid". Også ideen om å studere for å bli embetsmann kom fra Konfusius. Konfusius sa at alle studenter skulle bli embetsmenn etter studiet. Det er også en påstand fra Mencius⁵⁾ at de som arbeider med hodet skal styre andre, og at de som arbeider med hendene skal styres av andre.

Formann Mao går inn for masselinja, og for at all kunnskap kommer fra praksis - Lin Piao for linja om "geni". Dette er også fra Konfusius, som påsto at "de høyeste er de edle - de laveste er de dumme". Av disse eksemplene kan vi se at mye hos Lin Piao kom fra Konfusius og at de gamle tradisjonene henger igjen i en viss grad. Det er nødvendig å utvikle en landsomfattende kampanje for å gjøre det av med Konfusius. Det er ingen kort, men varig - ingen lett, men en vanskelig oppgave.

VEGGAVISER.

Kampanja pågår idag i landsmålestokk. Det er endel borgerlige og revisjonistiske korrespondenter som lufter at kampanja er rettet mot, og vil avskjedige folk i partiet. Det er bare tull. Har kameratene fra Norge lest veggaviser? Kanskje står det "ned med" noen - det er helt mulig. Fra kultur-revolusjonen er det demokratiske rettigheter: rett til å sette opp veggaviser med kritikk av ledende kamerater, til å snakke fritt ut med sine meninger. Det er helt normalt i partiet om noen setter opp en



Et masse møte ved Konfusiustempelet i Chufu for å kritisere Lin-Piao og Konfusius.

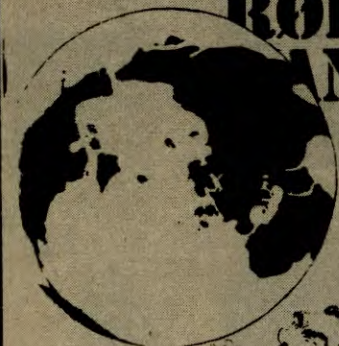
veggavis for å kritisere noen ledende kamerater. Det betyr ikke at kampanja er retta mot noen personer."

NOTER:

- 1) Den ameriaknske korrespondenten Edgar Snow hadde et intervju med formann Mao der Mao angrep persondyrkinga av ham.
- 2) Stillinga sto åpen etter Liu Shao-shi.
- 3) Når tallene 571 uttales på kinesisk, er stavelsene de samme som i ordene "væpnet oppstand".
- 4) 4. mai-bevegelsen 1919 var en stor demokratisk og anti-imperialistisk bevegelse blant de kinesiske studentene. Spilte en stor rolle som forløper for Kinas Kommunistiske Parti.
- 5) Mencius: elev av Konfusius, en av lederne for Konfusius-skolen.

TIDSSKRIFT FOR KOMMUNISTISK TEORI OG DEBATT

RØDE FANE



SOVJET I DAG:
socialisme i ord - kapitalisme
og imperialism i handling

- Har det vært kontrarevolusjon i Sovjet?
- Produksjonsforholda i Sovjet er kapitalistisk
- Sovjet - en imperialistisk stat på linje med USA
- Borgerkapets diktatur i Sovjet - demokratisk eller fascistisk?

Artikler som gir deg konkrete kunnskaper - og redskaper til å analysere det du hører og lese om Sovjet sjøl.

80 sider, lossalg 8 kr., i Narvesen, Oktoberbokhandlene og andre bokhandler. Abonnement (ett år - 6 nr.) kr.40.-

Til Røde Fane. Forlaget Oktober, boks 2066 Grunerløkka, Oslo 5:

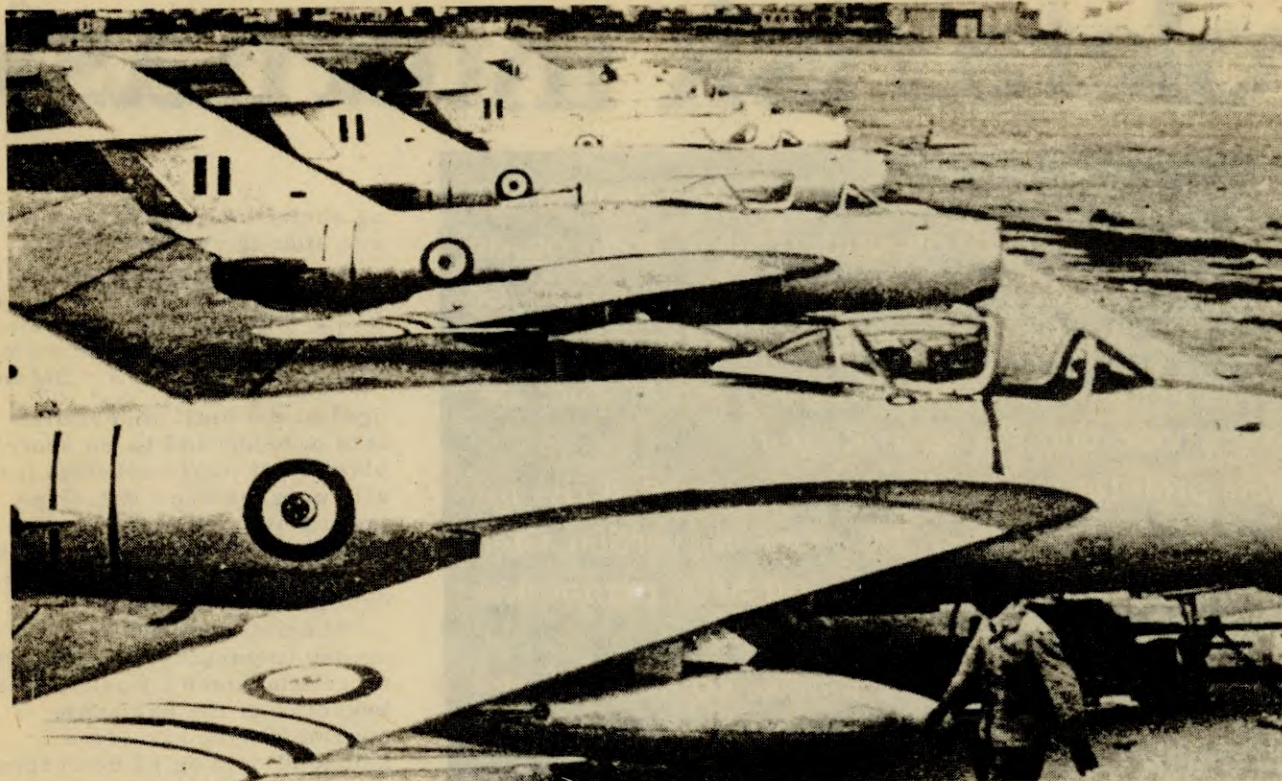
Jeg vil abonnere på Røde Fane fra nr...../74 og betaler når jeg får første nummer.

Navn.....

Adresse.....

Postnr./sted.....HMG.

Nr. 4 1974. 3. årg. Pris kr. 8.
UTGITT AV ARBEIDERNE KOMMUNISTPARTI (MARXIST-LENINISTENE)



Russiske MIG 17-jagere

kan kanskje bli krigsepisoder, men Sovjet vil ikke innlate seg på storkrig.

I Europa er det annerledes. Europa er splittet i mange enkelte land - som kan tas ett for ett. Det er naturligvis gunstig for enhver supermakt. Kineserne mente på denne bakgrunnen at den aggressive tonen mot Kina er en skinnmanøver. Når Sovjet i tillegg framstår som fredsvenn og tilhenger av nedrustning i Europa, samtidig som landet rustet seg til tennene, er dette en del av den samme skinnmanøveren. Jeg mener kineserne gjorde riktig i å påpeke dette for oss. Mange progressive gjennomskuer ikke Sovjets bløff, og tror på fredspratet. Det er både blåøyd og farlig.

- Husk forøvrig pratet om "fred i vår tid", rett for 2. verdenskrig.

NATO OG EEC - INGEN BESKYTTELSE I TILFELLE STORKRIG.

Argumenterte kineserne for at medlemskap i Nato og EEC ville være til fordel for Norge i dag?

- Nei. Kinesere ga aldri uttrykk for å mene det. Men de understreket at situasjonen i Europa er komplisert og må analyseres grundig av de enkelte land.

I Norge må vi ha ei løpende analyse av hvem som er den største truselen mot oss, og legge opp politikken vår etter det. Når det gjelder allianser som Nato og EEC, må vi vurdere hvorvidt de virkelig er rettet mot, og kan være bolverk mot supermaktene. Både Nato og EEC er sammenslutninger av imperialistisk karakter. Gjennom Nato har vi USA-imperialismen allerede i landet. Etter min mening ville ikke Nato bety noen styrke for Norge i tilfelle angrep fra Sovjet.

I dag er det vår oppgave å fore konsekvent kamp mot begge supermaktene!

- Hva mener du om denne artikkelen som sto i Dagbladet i sommer, og som vi gjengir i faksimile her?

- Denne artikkelen er skrevet av en SV-er, og liknende artikler har gått igjen i Orientering og Friheten.

Først og fremst tjener disse artiklene til å rettferdiggjøre SV's tilnærmingspolitik overfor Sovjet. SV innrømmer ikke at Sovjet er imperialistisk og byråkratkapitalistisk - men kan ikke føre et eneste argument i marka for dette. Istedenfor å prøve å imøtegå vår dokumentasjon på saklig vis, skriker de i SV opp om "borgerskapets agenter" i arbeiderbevegelsen (Arne Jørgensen), og sammenstiller oss med "den norske Atlanterhavskomiteé av forsvarsvenner".

Slike metoder bare understreker hvor svakt dere står saklig sett! Konsekvensen er at dere støtter Sovjets interesser ved å hjelpe til å tilsløre landets imperialistiske karakter.

NATO-MOTSTANDEN SPLITTES.

En annen konsekvens av sammenstillinga AKP/ytterste høyre og bildet av Allern og Willock, er å undergrave tilliten til oss som Nato og EF-motstandere. Husk på at det var Ja-bevegelsen som var mest interessert i å kjøre fram "nyheten" om at Kina mente vi burde gå inn i EEC. Det var naturligvis ikke uten grunn. Vi var jo nettopp blandt de mest aktive og konsekvente EF-motstandere, liksom vi er de mest aktive og konsekvente Nato-motstandere - og det gjaldt å splitte fronten ved å undergrave tilliten til oss. Egeland og dere andre i SV som regner dere for Nato-motstandere - tenk over hvem som egentlig tjener på dette, nemlig Nato-tilhengerne og dermed også USA-imperialismen!

Proletarisk internasjonalisme

»Arbeidere i alle land, foren dere! Verdens arbeidere, foren dere med de undertrykte folk og de undertrykte nasjoner! Bekjemp imperialismen og reaksjonen i alle land; kjempe for verdensfred, nasjonal frigjøring, folkedemokrati og sosialisme; befest og utvide den sosialistiske leir!

Før den proletariske verdensrevolusjonen skritt for skritt fram til full seier og skap en verden uten imperialismen, uten kapitalisme og hvor mennesker ikke utbyttes av mennesker.»

(Et forslag til den internasjonale kommunistiske bevegelsens generallinje. Folkets Dagblad 17/6 -63.)

Så lenge imperialismen og den kapitalistiske utplyndringa av koloniene har eksistert, har det vært to linjer i støttearbeidet for de undertrykte folkene. Den ene er den borgerlige humanismen med sin veldedighet. Dette er en støtte som ikke tar sikte på å avskaffe uretten, men bare flikke på resultatene av den, som ikke skiller mellom undertrykker og undertrykt, en støtte som helst kommer etter at uretten er begått. Dette er ei linje som Nordahl Grieg kritiserte hardt under den spanske borgerkrigen. Konsekvensen av denne linja ville da være parola: "Likkister til Spania", mente Grieg. Mot denne linja står den proletariske internasjonalismen, aktiv støtte til verdens kjempende folk.

Vår støtte til de undertrykte folkene er ikke veldedighet, men aktiv støtte ut fra en forståelse for at vi kjemper samme kamp. Kommunistenes mål er å tjene folket, ikke bare folket i Norge, men alle verdens folk. Ved hjelp av den historiske og dialektiske materialismen har man utarbeida en strategi for å sette denne målsettinga ut i livet. Denne strategien, strategien for den sosialistiske verdensrevolusjonen, er sammenfatta i marxismen-leninismen-Mao Tsetungs tenking.

Men hav angår så dette kampen mot imperialismen?

Allerede Stalin og seinere Mao har slått fast at vår epoke er epoken med imperialismen og den sosialistiske verdensrevolusjon. Dette har ført til ei viktig endring av det nasjonale spørsmål. I denne epoken hører kampene de halvkoloniale og koloniale landene fører mot imperialismen ikke lenger med til den gamle, borgerlige kapitalistiske verdensrevolusjonen, men til den nye sosialistiske verdensrevolusjonen.

"I denne revolusjonen opptrer proletariatet i de kapitalistiske land som hovedkraften, og dets forbundsfeller er de undertrykte folk i koloniene og halvkoloniene. Samme hvilken klasser, partier og enkeltrepresentanter for de undertrykte folk som er med i revolusjonen og likegyldig om de er seg denne sammenhengen bevisst eller ikke, om de subjektivt forstår det eller ikke - bare de går imot imperialismen, blir deres revolusjon til endel av den proletariske, sosialistiske verdensrevolusjonen, og de blir selv denne revolusjonens forbundsfeller".

(Mao: Om det nye demokrati)

Dette betyr at det ikke bare er vår plikt å støtte nasjonale frigjøringsbevegelser. Vi må også støtte nasjonale regimer som Sadat i Egypt, Makarios på Kypros osv. når de går mot imperialismen.

I dag går hovedmotsigelsen i verden mellom imperialismen

og sosialimperialismen på den ene sida og verdens folk og undertrykte nasjoner på den andre sida. Dette betyr at den nasjonale kampen er en av hovedformene for revolusjonen i vår tid. Det betyr også at det anti-imperialistiske arbeidet må ha en sentral plass i det totale arbeidet for alle progressive i dag. Oppretting av en internasjonal front mot imperialismen er en strategisk oppgave for den norske revolusjonen.

"Leninismen har bevist, og den imperialistiske krigen og revolusjonen i Russland har bekreftet at det nasjonale spørsmål bare kan løses i samband med og på den proletariske revolusjonens grunn, at veien går gjennom det revolusjonære forbundet med koloniene og de halvkoloniale landenes frihetsbevegelse mot imperialismen".

(Stalin i Leninismens problem)

Solidaritetsarbeidet er viktig for den norske revolusjonen, ikke bare i den forstand at vi trenger støtte fra verdens folk for å kunne føre den fram til seier. Dette arbeidet spiller også en viktig rolle som oppdraging og skoloring av den norske arbeiderklassen. De kampene vi mobiliserer støtte for, er som regel mer framskredne og skjerpa kamper enn de i vårt eget land. Ved å mobilisere støtte for disse kampene får en også propagandert viktige lærdommer, lærdommer som den norske arbeiderklassen kan få god bruk for. Dermed slipper vi å vakle når de samme spørsmålene blir aktuelle hos oss. La oss ta et eksempel:

For ti år siden var folkekrig et nærmest ukjent begrep i Norge. Men i dag, etter mange års solidaritetsarbeid for det vietnamesiske folket, begynner det å bli allment akseptert på venstresida at Norge skal forsvare seg med folkekrig dersom vi blir angrepet.

Eller ta eksempelet Chile. Hvem har interesse av at det går dårlig med Chile-arbeidet, at vi glemmer lærdommene fra Chile?

nalisme og Midt-Østen

Lenin har påvist at de enkelte imperialistmaktenes utvikler seg ujevnt. Etter den 2. verdenskrig var det britiske imperiums dager talte. USA sto fram som den ubestridte leder blant verdens imperialistmakter. Oppsvinget i den anti-imperialistiske kampen og konkurransen med andre imperialistmakter har ført til at USA er blitt svekka. Ei ny supermakt, Sovjet, vokser nå fram og forsøker å ta kampen opp om verdenshegemoniet. Motsetningen mellom imperialistmaktenes er økende. Supermaktenes konkurrerer og samarbeider samtidig mot den tredje verden og alle verdens folk.

EKSEMPELET MIDT-ØSTEN.

Midt-Østen er et bra eksempel. For det første kommer både samarbeidet og konkurransen mellom supermaktenes klart fram. For det andre viser det siste års hendelser - oktoberkrigen, oljeboikotten, Kypros-krisa - at Midt-Østen er i ferd med å bli et brennpunkt i kampen mellom supermaktenes mot verdens folk. Og for det tredje, det palestinske folket har reist seg til kamp mot imperialismen og sionismen. En kamp som krever årvåken støtte og solidaritet fra vår side.

Strategisk sett er Midt-Østen et viktig område for imperialismen. Her finnes ca. 60% av verdens antatte oljereserver. Området ligger dessuten nært Europa, mellom tre kontinenter og er viktig militærstrategisk. Det siste hundreåret er preget av en konkurranse mellom imperialistmaktenes for å sikre seg kontroll på bekostning av de arabiske folkene.

De arabiske folkas sloss for arabisk selvstendighet etter flere århundrer med tyrkisk herredømme. Under 1. verdenskrig deltok araberne på de alliertes side. England lovet å anerkjenne arabisk selvstendighet etter at tyrkerne var slått. Men ifølge Sykes-Picot-avtalen av 1916 delte Frankrike og England området mellom seg, og resultatet etter krigen ble bl. a.

at Palestina ble underlagt engelsk kolonialadministrasjon.

Seinere støttet England sionistbevegelsen og innvandringa av jøder til Palestina. Det skulle sikre England kontrollen og hindre at de arabiske folks kamp ble rettet mot England direkte. Etter den 2. verdenskrigen utkonkurrerte USA England som den ledende imperialistmakt i Midt-Østen. USA støttet aktivt opp om opprettelsen av Israel samtidig som som de sikret seg kontrollen over olja.

I løpet av 50 og 60-åra økte USA den økonomiske og militære støtten til Israel. På den andre siden underla de seg reaksjonære arabiske regimer

bl. a. Feisal i Saudi-Arabia og Hussein i Jordan, og de bygde opp en stor flåtestyrke (den 6. flåte) i Middelhavet.

I konkurranse med USA har Sovjet satset på andre "hester". Gjennom militære og økonomiske avtaler med Irak, Syria og Egypt er disse landene gjort avhengig av Sovjet og sikrer sosialimperialismen økonomisk profitt, politisk innflytelse og kontroll. Sovjets flåtestyrke i området er idag på over 100 enheter (større enn USAs). De siste årene har Sovjet avslørt seg mer grundig.

Det kommer fram i et brev til det syriske kommunistpartiet, hvor de kritiserer



Trine Lynggard etter Midt-Østen besøk: Avslør supermaktenes fredsplaner

I SOMMER VAR NOEN REPRESENTANTER FRA PALESTINAKOMITEEN I MIDT-ØSTEN DE SNAKKET MED NOEN I FRIGJØRINGSBEVEGELSEN, BESØKTE BASENE OG FLYKTNINGELEIRENE OG DELTOK PÅ EN KONFERANSE ARRANGERT AV DEN PALESTINSKE KVINNEUNIONEN. «HVA MÅ GJØRES» HAR HATT EN SAMTALE MED TRINE LYNGGARD FRA STYRET I PALESTINAKOMITEEN OM SITUASJONEN FOR FRIGJØRINGSBEVEGELSEN:

- Hva var bakgrunnen for reisen?
- Vi reiste for å studere utviklingen etter oktoberkrigen, ha samtaler med palestinske og for å styrke båndene mellom frigjøringsbevegelsen og solidaritetsbevegelsen i Norge.

- Kan du si litt om situasjonen etter oktoberkrigen?
- Vi kan først slå fast at krigen resulterte i en arabisk seier. Staten Israel og USA-imperialismen led store militære og politiske tap, og for første gang hadde vi en felles arabisk front som konkret truet supermaktenes kontroll. Palestinerne deltok for fullt i kampene, særlig på den syriske fronten, og PLO oppnådde for første gang full annerkjennelse fra araberstatene. Men de arabiske regimenes karakter tilsier at krigen hadde en begrenset mål-

setting. Under press fra massene var regimene tvunget til å gå til militær aksjon mot Israel. Men i stedet for å fortsette massemobiliseringa og den væpnede kampen, gikk Egypt, på tross av sin offensive posisjon, med på våpenhvileavtale og brøt på den måten det enhetlige arabiske angrepet. Araberstatene overvurderte utvilsomt resultatet av krigen, og mente at de nå var sterke nok til å presse Israel til å trekke seg tilbake fra de okkuperte områdene. USA har, del-

vis på grunn av araberstatenes feilaktige vurdering av styrkeforholdet, greidd å gjenvinne sin kontroll. Gjennom økonomiske og militære avtaler og et voldsomt diplomatisk spill har USA styrket sin posisjon både i Syria og Egypt, mens de samtidig rustet opp Israel som aldri før. Nixon uttalte like før han gikk av at det ikke ville bli noen fred i Midt-Østen uten et sterkt Israel. Det virker nå som man er fjernere en "fredsavtale" enn noensinne,

Trine Lynggard

dets arbeidsprogram(1971). "Israel er et faktum. . . Slagordet om eliminering av Israel er skadelig ikke bare taktsk, men også prinsipielt. . . ved å bruke slike slagord og snakke om frigjøring av deres hjemland, kan araberne aldri få støtte fra verdensopinionen eller støtte fra Sovjet og verdens kommunistiske bevegelse". Sovjet støtter i dag aktivt opp om Israel ved økt innvandring av jøder.

Spesielt farlig er forsøkene på å dolke den palestinske frigjøringsbevegelsen i ryggen. Ved å framstille seg som de arabiske folks venn og ved å sikre seg innflytelse innen palestinernes egne rekker

propaganderer de ivrig nødvendigheten av å inngå fredelige løsninger med Israel.

Supermaktsamarbeidet har kommet til syne i støtten til FN-resolusjonen 242 og andre politiske løsningsplaner som Rodgersplanen osv. Felles for slike planer er at Israel skal anerkjennes og at det palestinske folkets nasjonale rettigheter fornektes.

Da den siste krigen truet med å komme utenfor Sovjets og USAa kontroll gikk supermaktenes sammen om å presse igjennom våpenhvileavtaler. Men samarbeidet er midlertidig og relativt. Bevis for det

så vi da USA satte alle sine troppestyrker i alarmberedskap etter at det gikk rykter om at Sovjet ville sende observatører til Midt-Østen.

Olja er enormt viktig for ei imperialistmakt i fredstid, og enda viktigere i krig. En stopp i oljetilførselen kan føre til at hele det imperialistiske systemet brytes i stykker. Men det krever at arbeiderklassen i de imperialistiske landene og folket i de oljeproduserende land står sammen.

Både den internasjonale situasjonen og Norges stilling som oljeprodusent tilsier at vi intensiverer solidaritetsarbeidet for de arabiske folk.

Israel har uttalt at de ikke vil akseptere tilbaketrekking fra noen områder.

- Hvordan står den palestinske frigjøringsbevegelsen i bildet?
- Jeg vil trekke fram tre ting.

For det første, kampen fortsetter. Det eksisterer ingen våpenhvileavtale for den palestinske frigjøringsbevegelsen. Antall operasjoner på okkupert område økte under krigen og motstanden i Israel er større enn noensinne. Vi ser hvordan Israel må gå til stadig hardere represalier, israelske fly bombet nesten daglig flyktningeleire i Syd-Libanon da vi var der nede.

For det andre, imperialismens planer om en palestinsk mini-stat på Vestbredden og palestinsk deltakelse på Genevekonferansen har sjølsagt stått sentralt i diskusjonen i frigjøringsbevegelsen det siste halve året. Det er klart at de motsigelser som til enhver tid finnes innafor en slik front, vil bli skjerpa under en situasjon som denne. Massene har hele tida gått inn for fortsatt væpna kamp, etter 25 år i flyktningeleir har de erfart at det er den eneste vei som nytter. Helt fra 1947 til begynnelsen av sekstiaåra satte de sin lit til araberstaterne, til FN osv., inntil de skjønnte at de måtte stole på egne krefter. Overalt hvor vi kom, i flyktningeleire, på baser oppe i fjellene, møtte vi de samme militante holdninga: Vi har ingenting å gjøre på Genevekonferansen, vi ønsker ingen fred med okkupantstaten Israel, vi fortsetter den væpnede kampen inntil vi har frigjort hele Palestina. Motsigelsen har altså hele tiden gått mellom enkelte ledere i PLO og massene. Et eksempel på at kamplinja er i ferd med å seire: Den palestinske Studentunion (GUPS) vedtok på sin kongress nylig å gå imot alle fredsplaner fra 1947 til 1974, de sa nei til palestinsk deltakelse på Genevekonferansen og for fortsatt væpna kamp for frigjøring av hele Palestina.

For det tredje: alle de ulike gruppene innenfor PLO understreka sterkt viktigheten av å stå sammen og styrke PLO mot imperialismens forsøk på å likvidere frigjøringskampen. USA prøver nå å kjøre fram Hussein i Jordan som stråmann og representant for palestinerne for på den måten å undergrave PLO. Sovjet på sin side prøver



å demme opp for USA's økte innflytelse i araberverdenen ved å framstille seg som palestinerne beste venn (PLO-kontor i Moskva). Samtidig går Sovjet inn for en politisk løsning (Palestinostan) med argumenter som at staten Israel er et faktum, væpna frigjøringskamp nytter ikke osv.

- Hvilke oppgaver stiller den palestinske frigjøringsbevegelsen seg i tida framover?

- Jeg vil her bare referere noen av PLO's hovedparoler nå: 1. Styrke enhetsfronten mot USA/Husseins fredsplaner. 2. Styrke enheten mellom det palestinske og jordanske folket i kampen mot Hussein. 3. Styrke PLO som palestinerne eneste representant. 4. Styrke enheten mellom de libanesiske og palestinske masser, forsvare og befeste frigjøringsbevegelsens posisjon i Libanon mot nye angrep fra høyreekstremister og

libanesiske myndigheter. 5. Øke den væpnede kampen mot okkupantstaten Israel.

- Hva blir viktig i solidaritetsarbeidet framover?

- Vi må avsløre alt pratet om en "fredelig løsning" i Midt-Østen-konflikten. Vi må slå fast at så lenge det palestinske folket er fordrevet fra sitt land bli det ingen fred, og at opprettelsen av et fritt og demokratisk Palestina er den eneste løsningen. Og vi må understreke at palestinerne går inn for fortsatt væpna kamp. Men for å kunne greie det, må vi bli flere, særlig utover landet, jeg oppfordrer folk på de høyere lærestedene til å selge avisa vår FRITT PALESTINA, til å danne studiegrupper, skrive i lokalavisa, avholde stands osv. Skriv til oss: PALESTINAKOMITEEN I NORGE, Boks 107, Blindern, Oslo 3.

Tema:

Interessekampen i sentrum



All høgare utdanning skal i dag leggst i monopolkapitalen si støypeskjei. Målet er ei utdanning som gjev billig fleksibel arbeidskraft tilpassa monopolene sitt behov. Dette betyr ei kvalitativ forringing av utdanninga, og står i klår motstrid til arbeidarklassen og folket sine interesser. Kapitalismen sin grunnleggande motsetnad mellom arbeid og kapital kjem skarpt til uttrykk og i utdanninga.

Ei hovudoppgåve for dei utdanningssøkjande i dag er å slå attende denne framstøyten. Dette er ikkje noko lett oppgåve - det krev at dei utdanningssøkjande står saman med resten av folket i ein brei front mot staten sin politikk. Ein føresetnad for å føre denne kampen effektivt er ei klår analyse av staten og monopolkapitalen sin strategi og taktikk - av åtaket sin karakter. På dette grunnlaget må vi stake ut ei linje for kampen.

På dei høgare lærestadene står i dag skilde liner mot kvarandre i interessekampen. Dette er uttrykk for skilde klasseidear og klasseinteresser. Vi meiner at berre ei proletær line tufta på marxismen-leninismen Mao Tsetungs tenkning kan vinne siger i kampen. NKS ser det som ei oppgåve å kjempe imot borgarlege liner anten dei kjem frå høgare eller "venstre".

Temaet i dette nummer konsentrerer seg framst om åtaket på lærarutdanninga. Det er i første omgang her slaget vil stå.

I "Statens utdanningspolitikk: Planen settes ut i livet" freistar vi syne at staten har ein einskapleg, medviten politikk for høgare utdanning. Framstøyten er ikkje tilfeldige, ikkje grunna på "kommunikasjonssvikt" o.l.

Vi kommunistar meiner ein lyt studere historia for å skjønne stoda i dag. Dette gjeld og innan utdanninga. "Utdanning, ei historie om klassekamp" syner korleis utviklinga av norsk utdanning heile tida må sjåast i samband med produksjonen og klassekampen.

Åtaket på lærarutdanninga og kva Pedagogiske høgskuler betyr er temaet for "Den nye læraren", medan "Hva "lages" ved lærestedene" syner korleis SV, KUL osb. si "fag/ideologi-kritiske" line for interessekampen er rotfesta i ei feilaktig analyse av den høgare utdanninga si funksjon.

Marxist-leninistane har alltid stått for ei konsekvent kampline mot alle typer "dialog med staten"-lina. Lærarstudentar, gymnasiastar osb. har allereie reist kampen. Vi har teke opp to døme på at dette er vegen å gå - kamp nytter!

----- o -----

Desse artiklane tek opp ei del avgjerande sider ved utdanninga og interessekampen, men samstundes vil vi peike på at stoffet har klare avgrensingar. Viktige sider ved studentane sine interesser som økonomien og det politiske arbeid med fag og forskning er ikkje tekne opp. Det same gjeld t.d. særskilde kvinnekrav i interessekampen.

Vi planlegg eigne tema om desse spørsmåla i seinare nummer.

STATENS UTDANNINGSPOLITIKK:

Planene settes ut i livet



For et par år siden nedsatte statens utdanningspolitikk på Østlandet. Denne omme legger i flere ordelag fram hovedinnholdet i statens utdanningspolitikk og gir et klart varsel om hva vi kan vente oss når regjeringa legger fram sin reviderte utgave av Støttemeldinga om Høyere utdanning om kort tid.

I denne artikkelen vil vi legge fram en analyse av hovedinnholdet i statens utdanningspolitikk konkretisert med eksempler fra Østlandsutvalget.

Først vil vi slå fast to grunnleggende trekk ved utdanningens rolle i det kapitalistiske systemet i Norge idag.

For det første - Utviklinga i produktivkraftene mot stadig mer komplisert teknisk utstyr har skapt behov for masseutdanning av arbeidskraften på et høyere nivå enn før.

Produksjonen i Norge er preget av hurtige omskiftninger og strukturrasjonalisering, - en rekke yrker er i ferd med å raderes ut (primærnæring, tekstilindustri f. eks.), nye oppstår (oljeindustri), nye maskiner taes i bruk og arbeidsoperasjonene skifter stadig. Resultat - monopolkapitalen og

staten trenger ikke bare masseutdanning, men et fleksibelt og integrert utdanningssystem som hurtig tilpasses endringer i produksjonen. Arbeideren skal ikke gies en fagutdanning, men grunnutdanning som gjør han skikket til å skifte jobb en rekke ganger i livet.

For det andre - Behovet for masseutdanning har gjort det nødvendig for monopolkapitalen og staten og planlegge utdanningssystemet i en helt annen grad enn før. Dette er ikke en planlegging i sosialistisk forstand, men en planlegging som forsøker å tilpasse utdanningssystemet best mulig til den kapitalistiske utviklinga i produksjonsforholdene. Østlandsutvalget er skeptiske til

prognoser over arbeidskraftbehov for å bestemme utviklinga av høyere utdanning i Norge. Det er ingen grunn til å se dette som noe positivt. Det avspeiler bare at i et kapitalistisk samfunn er det umulig å drive reell planlegging, utviklinga bestemmes av motsetningen mellom arbeid og kapital og av konkurransen mellom kapitalistene. Østlandsutvalget nevner selv at oljevirkomheten kommer til å innebære så store forandringer at enhver prognose blir av liten verdi. Men staten forsøker å komme ut av den knipa ved å bygge opp et utdanningssystem som hurtig og smertefritt kan tilpasse seg endringer i produksjonen. Grunnlaget for "planlegginga" er som alltid næringslivets behov.

statens planer

I midten av 50-åra kom direktiv fra OECD til alle medlemsland om å satse på utdanning. Utdanning ble sett på som en viktig faktor for økonomisk vekst. Utviklinga i Sovjet og Øst-Europa ble holdt fram som eksempel. Dette førte til en veldig satsing på utdanning også i Norge. Denne første tida skjedde utbygginga av høyere utdanning ganske planløst, men staten startet straks arbeidet med "planer". Ottosenkomiteen, Steenkomiteen, osv var de første resultatene av dette arbeidet. Østlandsutvalget og den kommende Stortingsmeldinga markerer at "planene" har kommet så langt at de kan settes ut i livet. Og OECD følger opp arbeidet. I august/september har OECD vært i Norge for å holde en "eksaminasjon av norsk utdanningspolitikk". Sist en slik eksaminasjon ble holdt var i 1962. "Når det nå har gått så lang tid siden Norge har deltatt i en slik undersøkelse, skyldes det den periode av organisering og utbygging som vårt utdanningssystem har vært inne i. En del hovedlinjer i vår utdanningspolitikk skulle imidlertid nå være såvidt avklart at tiden er inne til å delta i en ny eksaminasjon." (Sitat fra et skriv fra KUD). Studentenes, elvenes og lærernes kamp mot "omorganiseringa og utbygginga" har nok forsinket statens planer en del og det spørs om OECD-folka var helt fornøyde. Men nå skulle det hele altså være avklart. La oss se litt på hva denne "avklaringa" betyr konkret for oss som er studenter og elever.

Distrikthøyskolene skal bli grunnpilarene i det nye systemet for høyere utdanning, som skal omfatte 85 000 studenter mot 34-40 000 idag. Ottosenkomiteen kom med det første forslaget om å opprette DH-er. Østlandsutvalget følger opp med å foreslå DH-er opprettet i alle fylker, også i Oslo. Distrikthøyskolene har ikke noe med distriktspolitikk å gjøre, men er et resultat av monopolkapitalens behov for et integrert og fleksibelt utdanningssystem. DH-ene planlegges som kjempeskoler, plassert i fylkessentraene. Sentralutvalget for distrikthøyskolene gikk i 1969 inn for "en konsentrert regional utbygging" og kunne bare tilrå et desentralisert opplegg som rent unntakstilfelle.

Ostlandsutvalgets flertall er helt enig i dette og skriver "Ut-

valget mener at det er riktig å ta sikte på å få mest mulig av den høye utdanning samlet på et og samme geografiske område i hver region." Østlandsutvalget sier at de er klar over at en del utdanningsinstitusjoner ligger slik til at en samlet lokalisering vil være praktisk ugjennomførbart på det nåværende tidspunkt. Men utvalget slår fast at de ansvarlige instanser innenfor distriktsplanlegginga må ta sikte på å møte en slik utvikling. Men integreringa i DH-systemet skal gå mye lenger enn til å samle skolene på samme sted. For å få et fleksibelt system som kan lære opp unge og eldre etter monopolkapitalens raskt skiftende behov må fagutdanningen raseres. Ottosenkomiteen sa det slik: "Det er viktig at vårt framtidige utdanningssystem blir organisert slik at fag fra et studiefelt kan byttes ut med fag fra andre felt, og at helt nye kombinasjoner kan utvikles. En betingelse for dette er at det ikke bygges snevre faghøyskoler."

Østlandsutvalget slutter seg helt til dette og understreker at det må utvikles overgangs- og kombinasjonsmuligheter, samarbeid, helhetssyn og fleksibilitet i utdanningssystemet.

Konkret vil dette måtte bety: Korte kurs og vekttall hvor studentene lærer litt av ditt og litt av datt. Når du er ferdig er du ikke utdannet i et fag, men kan settes inn der det øyeblikkelig er mest behov for deg. Når du så blir rasjonalisert bort, er det tilbake til skolen for omskolering.

DH-ene skal gi to års grunnutdanning, hvorpå de fleste skal ut i et yrke. DH-ene skal stort sett ikke drive forskning mener Østlandskomiteen, men de skal allikevel gi undervisning i universitetsfag på grunn- og mellomfagsnivå. Noen få av DH-studentene skal få slippe inn på universitetet til hovedfagsstudiet. Alt dette er Ottosenkomiteen på nytt.

For at staten skal få kontroll med dette utdanningssystemet skal skolens nåværende sjølstenighet raseres, (det er idag relativt sjølstendige styrer ved alle skoler og universiteter) og i hvert fylke skal det etableres et ansvarlig organ, et styre med sekretariat for all høyere utdanning i fylket. Disse "bør" ifølge Østlandsutvalget være direkte underlagt Kirke- og undervisningsdeparte-

mentet.

Østlandsutvalget oppsummerer selv at det er nødvendig med denne geografiske og faglige integreringa for å sikre best mulig utnyttelse av lærere og lokaler og for å kunne tilpasse seg etter endringer i behovet.

Vi kan slå fast:

- 1) Distrikthøyskolene har ingen ting med distriktspolitikk å gjøre slik statens planer for dem er.
- 2) Faghøyskolene, distrikthøyskolene slik de er idag, og grunnutdanninga på universitetet skal raseres til fordel for "litt av ditt og litt av datt" undervisning.
- 3) Det nye DH-systemet er basisen for en gjennomrasjonalisering av den høyere utdanninga med korte kurs og overgangsmuligheter - mellom ulike fag og mellom DH-ene og universitetet.

undervisninga i Oslo

Østlandsutvalget skulle ta opp krisa i høyere utdanning i Oslo. De fleste andre universiteter og skoler har lignende problemer som Oslo, så det kan være interessant å se hva Østlandsutvalget foreslår for å avhjelpe krisa.

Istedet for å følge opp det rettmessige kravet om at Universitetet i Oslo iallefall må bygges ut slik at det kan gi skikkelig undervisning til de studentene som er der idag, foreslår utvalget at universitetet, som er bygget for 10 000 studenter, som universitetsledelsen sier kan ta 13 000 studenter, skal romme 20 000 studenter uten at det foretaes videre utbygging. Hvordan har de så tenkt å løse problemene med overfylte lesesaler, kantiner, auditorier, seminarrom osv. Jo, ved siden av full lukking slik at tallet holdes på 20 000, har de forslag i fleng. Her er et lite utvalg - Mat-Nat utnytter ressursene dårlig (dette sier utvalget uten begrunnelse!), derfor må andre fakulteter ta i bruk deler av de lokalene Mat-Nat nå disponerer.

Videre - "det må vurderes om studentene skal ha rett til lesesal-plass" - "de kan jo lese på sine hybler".

Om mangelen på seminar- og kolokvierom sier de - "det må vurderes om undervisning i smågrupper er hensiktsmessig."

forts. neste side

På side 27 slår de til med følgende: "I noen fag er det for eksempel mulig å "tynne ut" undervisningen, bl.a. slik at institusjonen i ekstreme tilfelle går over til å bli nærmest en eksamensinstitusjon. Dagens ressursknapphet vil kunne tvinge fram en viss uttynning."

Ut fra en slik linje ser nok staten det mulig å skjære bevilningene til høyere utdanning enda mere ned, så vær forberedt på statsbudsjettet som kommer til høsten. Nå er det kommet så langt at vi må kreve å få undervisning.

Og selvsagt foreslår utvalget en nedkorting av studietida. Først og fremst gjennom oppbygging av kort alternativ utdanning ved DH-ene, men også ved å overføre grunn- og mellomfag til disse skolene. "Utvalget vil advare mot at all grunnfagsundervisning i et eller fler fag skal fjernes fra Oslo - Akershus", men hva gjør vel det, når utvalget foreslår å opprette en DH i Akershus der alle de 40 videregående skolene i Oslo - Akershus skal integreres. Og alle de videregående skolene i Oslo som idag sliter med plassproblemer og dårlig økonomi må nok se langt etter forbedringer etter Østlandsutvalgets planer.

Av hovedfagene ved universitetet mener utvalget at f.eks. jus, filologi og økonomi studiene kan kuttes ned til 4-5 år, og mener at dette bl.a. er et spørsmål om å redusere studienes bredde.

Vi kan slå fast at det samme gjelder for universitetene, som for faghøgskolene og de nåværende DH-ene.

■ fagutdanningen raseres.

■ undervisninga skal på alle måter rasjonaliseres, med en klar forverring av arbeids- og studieforhold som resultat.

■ universitetene planlegges som hovedfags- og forskningsinstitusjoner.

lærerutdanninga

Statens planer for lærerutdanninga er et godt eksempel på hvor staten vil med utdannings-systemet.

Bakgrunnen for det hele er at masseutdanning på artiumsnivå er satt på dagsorden. Fram mot 1985 skal mer en halvparten av ungdomskullene få utdanning på dette nivå, i og med det nye gymnaset. Og innholdet i denne utdanningen skal tjene kapitalen, lærerne skal bli formidlere av læremiddelpakker, der sentrale, kontrollerte og ufarlige program kjøres inn i elevene. Dette voldsomme utbygginga av skolen på gymnasnivå har gjort det nødvendig for staten å omforme lærerutdanninga. Derfor skal også lærerutdanningslova settes i verk

allerede fra 1/1-75, før Stortingsmeldinga om høyere utdanning er behandlet på Stortinget. Det viktigste forslaget i denne lova er opprettelsen av de pedagogiske høyskolene som er planlagt inkorporert i DH-systemet. I og med opprettelsen av de pedagogiske høyskolene vil grunnlaget for det framtidige DH-systemet være lagt. De pedagogiske høyskolene er skredersydde til det nye gymnaset.

Lærerutdanninga på universitetet vil bli overflødiggjort, eller i beste fall tilpasse seg til DH-systemet. ■■■■

Kantine på Blindern



hvem tjener - hvem taper på det nye skolesystemet

Et viktig spørsmål progressive må stille når vi skal ta stilling til en sak er: Hvem tjener, og hvem taper? Jeg har svart på hvem som tjener, monopolkapi-talen. Men hvem taper? Hvem taper på at studietida kortes så hardt ned at det ikke blir tid til å fordype seg i faget og gjennomgå det på en kritisk måte? Hvem taper på at læreren blir erstattet med en læremiddelpakke fra Gjerde? Hvem taper på at all yrkesutdanning raseres? Det er det store flertall av studenter, elever og vanlige norske folk som taper. Arbeidsfolk blir fratatt rett til å kunne drive et yrke, frive med varierte arbeidsopera-

sjoner. Indoktrineringa i skolen skjerpes gjennom sentrale lære-middelpakker. Det hjelper lite om læreren har drevet med fag-kritikk i studietida, hvis han selv ikke slipper til med sine meninger i skolen. Svært få vil holde fram dagens skolesystem som noe ideal. Men skal det forhindre oss i å kjempe mot et skolesystem som er langt dårligere enn det vi har i dag?

Studentene har ført en effektiv kamp mot Ottosenkomiteen. Lærer-studentene har reist kamp mot lærerutdanningsloven. Nå må vi reise kamp mot at bare et lite mindretall av de flinkeste elevene ved distrikthøgskolene skal få mulighet til en universitetsut-danning. Vi må forsvare enhvers rett til å kunne få utdanne seg til et yrke. Vi må kjempe mot fag-lig nivåsenkning i hele skoleverket,

såvel som på universitetet. Dette står ikke i motsetning til at vi overalt reiser kamp for fagkritikk og forbedring av studiene. Men en slik kamp vil være meningsløs hvis vi ikke først og fremst reiser kamp mot et utdannings-system som vil gjøre mulig-hetene til å drive fagkritikk mini-male.

Lærerutdanninga er den første større tradisjonelle utdanninga staten forsøker å få inn i DH-sys-temet. Klarer vi å stoppe dette forsøket har vi trukket kraftige kjepper i hjulene på statens planer for DH-systemet. Derfor må den viktigste oppgaven i interessekam-pen framover være kampen mot at lærerutdanningslova blir satt i kraft fra 1/1-75. Lærerskole-studentenes gode erfaringer fra vårsemesteret viser at vi har muligheter til å vinne seire■■■■

Den

nye

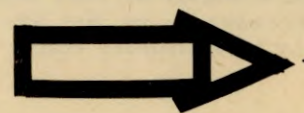
læreren

Dersom Ny lov om Lærerutdanning blir iverksatt fra 1/1-75, lik det staten ønsker, betyr det: Alle typer lærerutdanning skal integreres i ett system. Hjørnesteiner i systemet blir de Pedagogiske Høgskoler (PH). 3 års utdanning i PH skal gi lærer-kompetanse. Etter 4 år (i dag ca. 5 år) bli man adjunkt, og etter 6 år (i dag ca. 7 - 8 år) lektor. Man kan »bygge» seg til disse gradene ved å samle vekt-tall. Adjunkt kan man f.eks. bli ved å plusse på to halvårsenheter til lærereksamen. Lektor blir men etter to års utdanning på »hovedfagsnivå» i tillegg.

Vekt-tallene kan samles ved å hoppe hit og dit, f.eks. mellom pedagogiske høgskoler, distrikts-høgskole og universitet.

På PH blir undervisningsmetodikken adskilt fra faga i egne kurs, i stedet for som nå, som en del av faga. Dette for at mange ulike studentgrupper skal kunne kjøres inn i samme kurs - uansett hva de tar sikte på å bli seinere.

Ny lov om lærerutdanning åpner for at både allmennlærere, adjunkter og lektorer skal kunne undervise i ungdomsskole og gymnas.



Den nye læreren forts.

Vi ser idag en klar tendens til at lærere, og adjunkter med lærerskolen, blir foretrukket framfor cand.mag-adjunktene ved ansettelse i ungdomsskolen. Dette gjelder spesielt i pressområdene der tilbudet på lærere er bedre enn i distriktene. I Oslo er det idag vanskelig å få jobb i ungdomsskolen med »bare» universitetsutdannelse.

Vi har eksempler på at fullt kvalifiserte søkere har måttet ta annet arbeid i Oslo i år.

Grunnen til denne politikken er at allmennlærere kan settes til å undervise i mange flere fag, og de kan undervise både i barneskolen og ungdomsskolen, som ofte ligger i samme bygning.

Denne praksisen går også ut over faglærerne. I år var det svært vanskelig for nyutdannede lærere fra Statens lærerskole i forming å få ansettelse i skolen.

Hvis staten får igjennom sine planer om utbygging av systemet med Pedagogiske høyskoler og får igang masseutdanning av 3-årige allmennlærere og 4-årige adjunkter med allmennlærereksamen, hva vil da skje med de universitetsutdannede lærerne?

Planlegger staten å utmanøvrere dem fra ungdomsskolen ved å skape overproduksjon av lærere?

Dette er spørsmål vi vil ta opp i denne artikkelen. Videre vil vi diskutere mulighetene for å slå tilbake PH-systemet som er tenkt innført fra 1/1-75.



Goddag. Jeg er deres nye norsk-historie-fransk-engelsk-geografi-botanikk-fjemi-og-matte-lærer.

Frøken Pettersen har permisjon for å ta grunnkurs i audio-visuell teknikk og rotte-psykologi.

En ny type lærer i ungdomsskole og gymnas

Den ungdomsskole- og gymnaslæreren som kommer ut fra PH-systemet, vil være en helt annen type lærer enn den vi har idag: Han har vært innom en rekke fag. Adjunktene vil ha ned til "4 halvårseiningar i ymse fag" (St. prop. 36).

Den nye læreren kan settes til å undervise i nesten alle fag, og vil derfor være mer "anvendelig" enn den universitetsutdannede læreren, og faglærerne (f. eks. i forming og musikk).

Når den faglige fordypinga på denne måten blir minsket, vil læreren nødvendigvis bli mer bundet av lærebøkene, og mer avhengige av hjelpemidler som

sentraliserte lydbandopplegg, filmer, osv. Foruten at den nye læreren vil bli mer "anvendelig", vil også sjølve lærerutdanninga bli billigere fordi den tar kortere tid. Utgangspunktet for lønnskampen vil også bli dårligere, fordi lønna er knyttet til utdanningstida, ikke til jobben du gjør. Alt i alt kan vi slå fast: Staten ønsker seg en billig og fleksibel lærer i grunnskolen og gymnaset. Det er på denne bakgrunnen Ny lov om lærerutdanning må ses.

Statens taktikk: Den universitetsutdannede lærer settes tilside ved ansettelser

Se på statens ansettelses-

politikk idag. Ut fra den er det lett å gjette seg til at den "nye" lærertypen vil bli foretrukket i skolen.

Norsk Lektorlag sier i sin innstilling til St. prop. 36: "Tanken synes her å være at man f. eks. i teoretiske fag i videre gående skole, istedenfor å tilsette en cand. philol/cand. real med godt kjent fagkrets kan tilsette faste lærere med treårig allmennlærerutdanning. Vi kan vanskelig tro at departementet virkelig mener dette".(!)

Videre må vi regne med at en situasjon med læreroverskudd ikke er utenkelig om meget få år: "Antakelig er et tilsynelatende "overskott" av arbeidskraft med høyere utdanning en viktig drivkraft i utviklinga av et moderne samfunn. Et samfunn vil lett kunne bli statisk dersom utdanningssystemet ikke skaffer flere kandidater enn det som nø-



Lærerstudentene har alt reist kampen

aktig svarer til det representerer for arbeidslivets ulike grener det er behov for". (St. meld. 66 s. 28)

I en slik situasjon vil de nyutdannede cand. mag., ere og cand. real/philol rett og slett stå i fare for å bli arbeidsløse!

Vi kan da tenke oss hva som skjer: Masseflukt fra universitetene. Kommende lærere søker seg over i de pedagogiske høyskoler, distriktshøyskoler, eller over i annen slags utdanning. Staten har allerede gjort en rekke forsøk på å innføre PH-systemet på universitetene. I en slik situasjon vil dette bli mye lettere. Stilt overfor det faktum at all lærerutdanning foregår gjennom PH-systemet, vil universitetene se seg tvunget til å gi etter for presset og innordne seg systemet.

Det må få universitetsstudentene til å åpne øynene og innse hva PH-systemet innebærer, - og gå inn i fronten av lærerskoleelever og lærere i Lektorlaget i kampen mot dette systemet!

Er PH-systemet i elevenes interesse? Er lærerne tjent med å kunne "litt om alt"?

Det er en kjent sak at alle lærere i ungdomsskole og gymnas gjerne vil undervise i fag de kan. Ellers blir det mye ekstraarbeid med å forberede timene. Det er vanskeligere å få til gode og varierte timer fordi man er mer avhengig av læreboka.

Elevene merker lett at læreren ikke behersker faget, og det blir vanskelig å motivere elevene. Norsk Lektorlag sier i sin uttalelse om Ny lov om lærerutdanning: "Dersom kravene til lærerutdanning for ungdomstrinnet skjæres ned, en periode hvor problemene på dette trinn er større enn noensinne, må hverken foreldre eller lærere være i tvil om hva som skjer".

Et eksempel er illustrerende: En ungdomsskolelærer i Oslo

hadde norsk og historie fra før, og tok lærerprøva i tillegg. Han sa: "Nå angrrer jeg på at jeg tok lærerprøva. For nå må jeg undervise i de faga jeg bare så vidt har vært innom på lærerskolen istedenfor i de faga jeg kan. Norsk og historie fikk jeg bare i egen klasse. I tillegg fikk jeg en haug med andre fag, og flere timer gym - så nå har jeg gym dag og natt."

En annen følge av den faglige forringinga vil bli at mange lærere føler at de trenger etterutdanning. Konklusjonen på dette blir: Mindre arbeid i utdanningstida, betyr mer arbeid seinere. Dårligere faglig grunnlag er hverken i elevenes eller i lærerens interesse.



Norsk lektorlag på vår side

Lektorlaget har forlenget uttalt seg om PH-systemet. Om den faglige kompetansen sier de i sin uttalelse om st.prop. 36 (proposisjonen om Ny lov om lærerutdanning): "Norsk Lektorlag har en rekke ganger pekt på at nye undervisningsmetoder ikke minst stiller krav til lærernes faglige sikkerhet". "Vi har ved flere anledninger bedt om en utvidelse av den pedagogiske utdanning for universitetsutdannede lektorer og adjunkter, men kan ikke gå med på at en slik utvidelse skal skje på bekostning av den faglige utdanning". "finner vi det meningsløst å instituere utdanningsmodeller og tilsettingspraksis som vil forringe kvaliteten i lærernes utdanning i de enkelte fag".

Om "favorisering av allmennlærere", sier Lektorlaget: Begge Ot.proposisjonene (angående Ny Lov. . . .) refererer i identiske ordelag. . . . at "lærerskolen bør være hovedutdanningsvegen for lærarar til den 9-årige skolen". Spredt i proposisjonen finner vi en rekke formuleringer som kan tolkes i samme retning. . . . Det ser for oss ut som om man tar sikte på at det på ungdomsskoletrinnet fortrinnsvis skal tilsettes adjunkter som også kan under vise på barnetrinnet, og i flest mulig fag, ja, at en lærer med treårig allmennlærerutdanning er å foretrekke fremfor en adjunkt som ikke har denne utdanningen. Hvis dette er tilfelle, må det sies helt klart fra at man her bryter med de to hovedprinsipper for ungdomsskoletrinnet som gang på gang har vært uttalt: For dette trinn skal man ta sikte på adjunktutdanning som kompetansekrav, og de to adjunktgrupper er likeverdige".

Prinsippielt slår Lektorlaget fast en del krav: De to utdanningsveiene som fører fram til adjunktsgang må ha likeverdig faglig nivå.

Enhetene i fagutdanning for ungdomstrinnet må minst tilsvare nåværende grunnfag; halvårsenheter i enkeltfag gir ikke kompetanse på dette trinn.

To grunnfag må være et minimum av faglig fordypning for adjunktsgang.

Kompetansekrav og regler for tilsetting må utformes slik at man på lenger sikt oppnår å få lærere med mest mulig adekvat utdanning på hvert enkelttrinn i skolen og i hvert skoleslag".

"Det må tilstrebes at 1) lærer med 3-årig utdanning innsiktet mot begynneropplæring blir det normale kompetansenivå for grunnskolens barnetrinn. 2) Adjunkt blir det normale kompetansenivå i teorifag på ungdomstrinnet. 3) Lektornivå blir det normale i de fag i den videregående skole som er sentrale for studiekompetanse".

Videre: "Universitets-eksamener-og-grader må ved det nivå de representerer, fortsatt være målestokk for faglig lærerkompetanse til høyere trinn, og ikke avløses av tidsrammekriterier".

Vi merker oss videre at Lektorlaget også slår fast i medlemsbladet sitt at de er enige i NSU's vedtak om Ny lov. . . . , og også at de slår fast at "lærerstudentenes motstand har økt i styrke" (i mai 1973).

Dette tolker vi som at Lektorlaget støtter studentene i kampen mot PH-systemet.

Det er på tide at denne enheten kommer til uttrykk!

Det er vi studenter som må gå i spissen for kampen mot PH-systemet. Aleine kan Lektorlaget ikke bli noen kraft i motstandskampen. Til det har ledelsen altfor mange illusjoner om statens velvilje. Lektorlagets arbeid har i stor grad gått ut på å utrede alternativer og komme med kritiske anmerkninger til de to stortingsproposisjonene (51 og 36), som la grunnlag for Ny lov om lærerutdanning. I innstillinga deres kryr det av formuleringer av typen "Vi kan 'vanskelig tro departementet virkelig mener dette", ol.

På den måten prøver de å appellere til departementets "gode vilje" og "sunne fornuft". Nå, når lova er vedtatt i Stortinget, har Lektorlaget så godt som lagt ned motstanden. For at den skal kunne blåses til live, må det til en kvalitativ styrking av fronten: Universitetsstudentene, som PH-systemet rammer aller mest- må reise seg og gå i spissen!

På vakt mot snikinnføring av PH-systemet

Foruten å slåss mot oppretting av PH-systemet utafor universitetene, må vi bekjempe alle forsøk på å snike PH-systemet inn på universitetet bakveien. F.eks. gjennom å forkorte fagenhetene ("kjernegrunnfag", på Norsk i Oslo), endre styreordninga i retning PH-styrer (Brodalkomiteens forslag til ny lov om universitetet i Oslo), Strukturkomiteen i Trondheim (Integrering av NTH og lærerhøyskolen). Slike framstøt må sees på som en annen side av samme sak som Ny lov om lærerutdanning representerer'.

ELEVER, STUDENTER, LÆRERE, ENHET BAK KRAVENE! FORSVAR DET FAGLIGE NIVÅET I LÆRERUTDANNINGA! FOR EN FORSVARLIG UNDERVISNING I UNGDOMSSKOLER OG GYMNAS! STOPP IVERKSETTINGA AV NY LOV OM LÆRERUTDANNING!

HOVEDOPPGAVEN ER Å. . . .

Vi siterer helst ikke fra interne medlemsblad. Men ingen regel uten unntak, og dette tilfelle var simpelthen for sterkt til å overses.

SV på Universitetet i Oslo oppsummerte i sommer sin fiasko med å stille i Studentersamfundet for å markere SV. Mange og motstridende ord ble talt i den anledning, og vi skal bare sitere en av den moderne revisjonismens ledende representanter. KU'eren sa bl.a.:

"Den dagen vi vinner i DNS har vi skrevet Rod Fronts nekrolog. Da har en ny politisk bevegelse seiret. DNS-arbeidet har en sammenheng med og må være en oppfølging av arbeidet på andre felter. Hovedoppgaven er å knuse maoismen. DNS er et hovedfelt for en oppklaring på venstresida."

Her sies det klart og tydelig, det vi ofte har hatt en anelse om: at KU-revisjonistene ofte ikke bare ser kommunistene som taktisk hovedfiende, men som en strategisk.

Marius Braatt : *Krig mot krigen*

MARIUS BRAATT (1886 - 1909)

Marius Braatt gikk med i den sosialdemokratiske ungdomsbevegelsen i 1903. Han kom fra fattige kår på Rodeløkka og ble med i ungdomslaget "Frihet". Han led hele tida av dårlig helse og hadde store fysiske handikap. Men til tross for dette fungerte han ledende politisk disse åra. Boka hans "Fra dypet" vitner om klassestandpunkt og vilje. Om den sosiale revolusjon skriver han: "Jeg vet jo nok at den maa komme den dag da sukkene fra dypet samler sig sammen til et eneste skrik paa retfærd--- et skrik som skal knuge de mæktige ned i uanet, hit-til ufølt rædsel. Og denne dag heter dommedag! "

Han blir knyttet fast til "Ungsocialisten", ungdomsforbundets avis, i 1907 hvor han kommer i kontakt med forfattere som Falkberget og Julius Østby. Litteraturen hadde stor betydning i forbundets interne og eksterne propaganda. Da ungdomsinternasjonalen ble stiftet i Stuttgart i 1907, skrev Braatt "Kampdigt" hvor det blant annet heter: "La prestene til helved' os mane, la gaa: fra himlen utstøtt! Vi følger vor vaiende fane, ti fanen og blodet er rødt."

Ungdomsforbundet førte en aktiv antimilitaristisk politikk på møter, aviser og løpesedler. Reaksjonen satte inn motoffensiv og overalt hvor de klarte det, konfiskerte de forbundets skrifter. Kampen nådde sitt høydepunkt i 1907 da mellom 10-12000 mennesker demonstrerte i gatene mot fengslingen av en kamerat fra forbundet. Da skrev Braatt kanskje sitt beste dikt: "Anti-krigshymne".

I 1909 begynte Marius Braatt å skrive i "Storm" som var organ for anarko-syndikalistene. Han døde samme året av fattigmannsjuka, tæring, 22 år gammel. Utålmodigheten preger de siste diktene hans - han syntes ikke at klassekampen fort nok ga resultater. Hans dårlige helse på slutten var nok med på å forsterke sterke disse ideene.

Han er en av de unge døde glemte, som fortjener å bli husket.

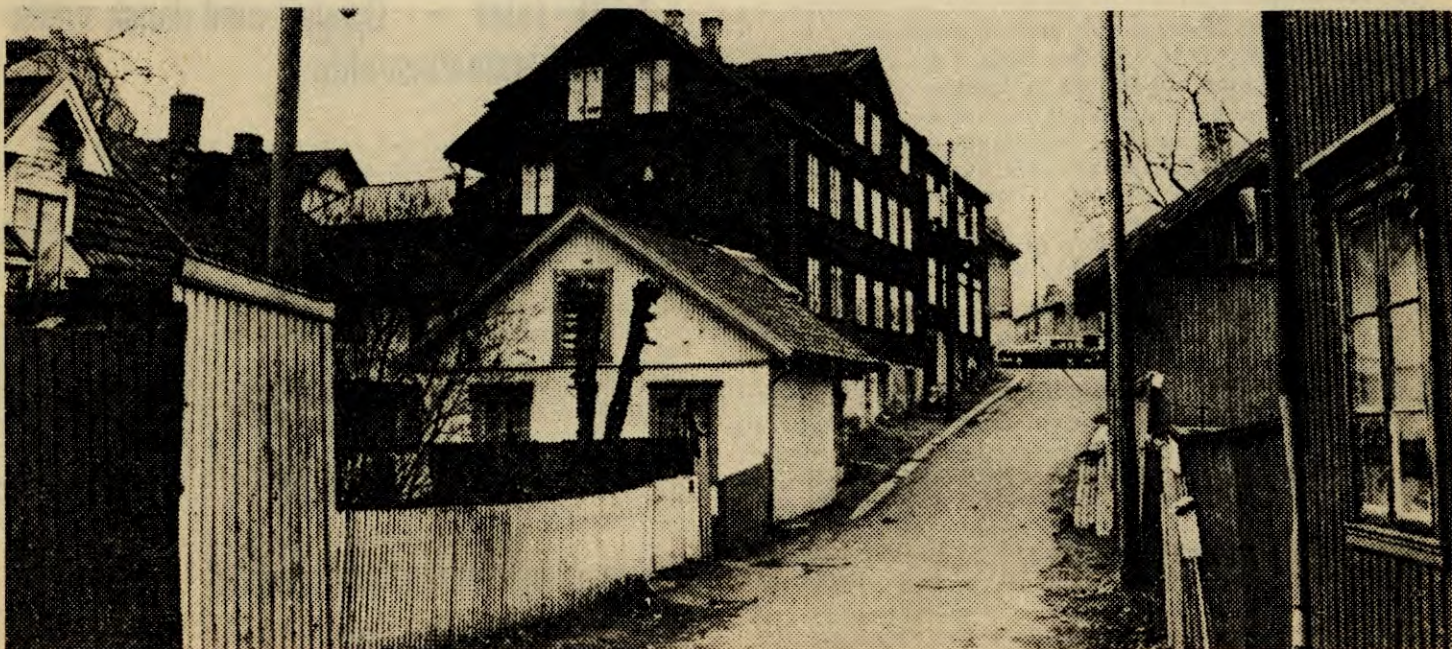
ANTI-KRIGSHYMNE.

Tilegnet ungdomsbevegelsen.

Krig paa kniven mod krigen,
vi vil ikke dræbe længer:
de høie paa samfundsstigen
kan dræbe og slaas det de trænger.
Men vi, som kun faar de smuler,
der falder fra rigmandens bord,
har ei brug for petarder og kugler;
vil vi kun ha fred paa vor jord!

Vi eier ei mindste flekken,
ei hytte paa egen grund,
alt eies af pengesækken,
mens intet er levnet vor mund!
Hvad satan kriger vi efter,
naar intet vi eier og har?
Hvorfor öder vi liv og kræfter,
naar intet vi opnaar? Svar!

Nei, væk med de koglende fraser:
»For landet, for æren og gud! »
og lignende udtryk, som staser
og pynter de krigsgales klud!
Og la da der istedet faa runge
fra millioner et skrig,
som lösner hver jordisk tunge:
Krig paa kniven mod krig!



Rodeløkka, hvor Marius Braatt vokste opp

UTDANNINGA:

Ei historie

Kva er drivkrafta bak det som skjer med utdanninga/skuleverket?

Borgarlege historikarar vil framstilla det som »store menn» si fortенeste.

Bjartmar Gjerde, Kristian Ottosen og andre med direkte ansvar for strukturrasjonalisering av utdanningssektoren, ser det slik:

»Det kan fastslås en alminnelig tendens til kortere og mer intensiverte utdanninger basert på artiumsnivå. Dette svarer til arbeidslivets behov, der etterspørselen etter arbeidskraft på 'tekniker-

nivå' er sterkt akselererende.» (frå Ottosen-komiteen si instilling nr. 2 side 6, om vidaregåande utdanning).

M.a.o. utdanninga skal dikterast av monopolkapitalen sine skiftande behov for utdanna arbeidskraft.

Vi kommunister hevdar at det er krava produksjonen stiller til arbeidskrafta (nivået i produksjonen) og styrkeforholdet mellom ulike klassekrefter (nivået i klassekampen) som til eikvar tid har avgjort korleis utdanningssystemet har sett ut.

FEUDALTIDA: Ingen utdanning til folket

Lat oss gå litt historisk tilverks. Vi kan bruka Joh. Sverdrup sitt program "Vor Folkeskole" frå 1885 som kjelde og for å skildra situasjonen.

" Ved denne Ordning (av 1539) blev skolen delt i 3 skarpt begrændset og indbyrdes adskilte Dele. Latinskolen blev fra først av sterkt begunstiget og har siden været Kjælebarnet, fordi den Tro har været været gjengs og tildels er det endnu, at Latinen er det rette Opdragelsens Medium. Borgerskolen, som indtog en besynderlig Stilling mellem Latinskolen og Almueskolen uden å staa i organisk Forbindelse med nogen, er nu bleven en Del af den første, medens Almueskolen ogsaa har optaget en Del af dens Stof. Almueskolen var fra først af en blot og bar Religionsskole og fristede i de første Aarhundreder af sin Tilværelse en sørgelig Skjebne."

Almugeskular fans ikkje før i første del av 18-århundre. Første byskule blei oppretta på Røros i 1709, første landsskule i Opdal omkring 1750.

"Livegenskabet, som i Danmark først blev endelig ophævet i 1787, var en seig Modstander af Almuens Oplysning og Dannelselse, hertil kom den store Mangel paa Præster og Lærere, som kunde tage sig af Undervisning og Opdragelse, og endelig Folkets seige Vedhængen ved de gamle nedarvede tradisjonelle Tilstande. I Norge var vistnok Livegenskabet aldrig bleven lovfestet, men danske Adels-Embedsmænds Hoveri havde bragt den norske Almue i en Tilstand, som var lidet bedre end de danske Trælers, i visse Henseender endog verre."

Denne oppsummeringa viser temmelig klårt klassemotseiingane, undertrykking og økonomisk utbytting som det grunnleggjande for korleis utdanninga er. Herskarklassen herskar også over utdanninga. Kampen for meir utdanning for almugen

fall saman med kampen mot livegenskap og feudalvelde. Samstundes stilte produksjonen krav til arbeidrarar som kunne rekna og skriva. Pugging av Pontoppidan strakk ikkje lenger til. Lovene av 1736 om Konfirmasjonen og 1739, bestemte at lesing, skrivning og rekning skulle vera obligatoriske fag i almugeskulen. Det tok over 50 år for det fikk nokon verknad.

1800 - talet - Oppgjør med dansk adels- og embetsmannsvelde:

" I første Fjerdedel af dette Aarhundrede dannedes en sterk Opinion i vort Land for Almuens Oplysning og Dannelselse. Denne Bevægelse, som udgik fra Landets daværende hæderlige Embedsstand, førte til at der omkring 30-Aarene oprettedes flere Seminarer og Lærerskoler til utdannelselse af Almueskolelærere."

Eit anna resultat av denne rorsla var loven av 1827 om faste skular ved kvar hovudkyrkje. Seinare i 1848, kom det ei spesiell lov for byane. Denne blei endeleg stadfesta i 1860 og seier: "forsaavidt Bostederne ligger saa nær sammen, at et Antal af mindst 30 skolepliktige Børn fra Hjemmet hver Dag kunne søge samme skole, holdes denne i eget dertil oppført hensigtsmessigt Lokale (§3)".

Kva slags motsetningsforhold finn vi i denne tida?

Vi hadde kampen mellom det framveksande nasjonale handels og industri borgarskapet, mot dansk adels- og embetsmannsvelde - ein kamp om

Om klassekamp

nasjonalt sjølvstyre og om posisjonen som den herskande klasse. Utviklinga av industri og handel gjorde omgangsskulen meir og meirudugeleg. Og ikkje minst proletariseringa var komen langt. Arbeidarklassen var i rask vokster og i ferd med å organisera seg. Marcus Thrane sette alt i 1850 åra kravet "Forbedring av Almueskolen" som eit av dei fremste krava på programmet sitt. På arbeidarsamlingsmøtet i 1850 blei det kravd at "alle barn skulle ha lik rett til allmennutdanning".

Ei anna viktig kampsak innafor sjølstendekampen og kampen om herskarposisjonen, er Universitetet i Norge som blei oppretta i 1813. Men lat oss først sjå litt meir på allmennutdanninga.

"Fra nu af (1860) blev Sandsen for de lavere Klassers Oplysning og Dannelse almindelig, tidligere havde den kun vist seg som enkelte Lynglimt hist og her. Vistnok var der endnu dem som i Almueskolen ikke saa noget andet og mere end en forberedelse for Konfirmationen, de kunde ikke indse at Skrivning og Regning kunde være af synderlig Betydning for Almuesfolk - særlig for Arbeidere. Historie, Geografi, Naturfag osv. ansaas endog for syndige (Læsebogstriden for ca. 20 Aar siden). Andre frygtede for Udgifterne, og atter andre var bange for, at der ikke skulde blive nogen til at udføre grovt Arbejde, når alle blev lærde, og lærde var alle, som kunde læse og skrive omend nok saalidt."

Arbeiderklassen har reist kampen

Sitatet illustrerer ei typisk borgarleg historieoppfatning: "Sandsen for de lavere klassere Oplysning og Dannelse blev almindelig". Det underslår den kampen arbeidarklassen hadde reist for utdanning og betring av det kulturelle nivået. I 1870 åra peika Olaus Fjørtoft på at "utviklinga av almueskolen er et grunnvilkår for at arbeiderrørsla skal nå sitt mål." På dei store arbeidarmøta i 1880, 1882 og 1885 var det egne avdelingar for skulespørsmål, der blant anna kravet om verkeleg enhetsskule blei reist.

Sitatet underslår også andre forhold som tvinga fram "Sandsen for Oplysning og Dannelse" spesielt blant herskarklassane - utviklinga av produksjon og handel. Derimot kjem motviljen hos embetsmenn og borgarskap, mot å gje arbeidarklassen og folket utdanning, tydeleg fram. Utdanning i Historie, Geografi, Naturfag osv. ville bl. a. svekka undertrykt kjarfunksjonen til religionen. Difor var det synd å læra slikt.

"Men" seier programmet vidare "disse Bagstrævertanker bidrog kun

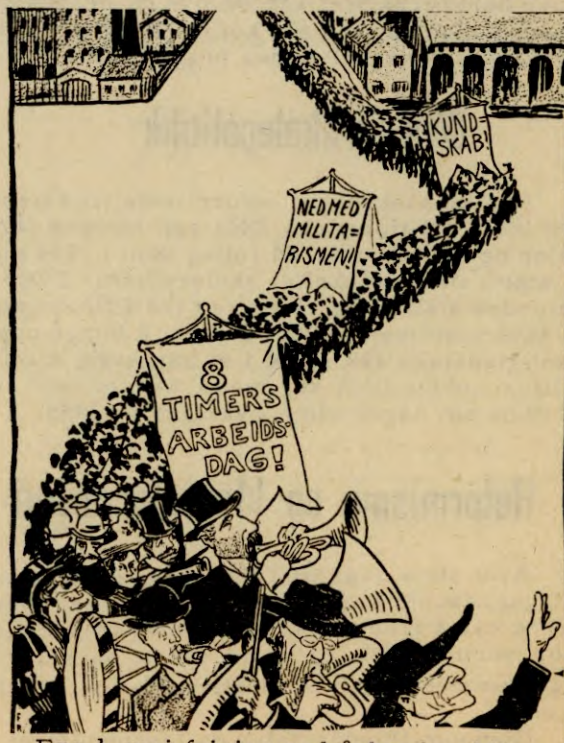
til at aabne Blikket for den Sandhed at 'Kundskab har magt til Frigjørelse' og at Uvidenhed er Trældommens Moder og Folkenes Forbandelse."

Mot dette reiste folket seg. "I tro på disse sandheder tog man fat på arbeidet med kraftig Haand."

Djupe klasseskilje i utdanninga

Sjøl Sverdrup såg disse klasseskilja i skulen i form av at han var "spaltet i 2 Grene". Middel skulen som var ein "Betalingskole og kan kun søges af de i økonomisk Henseende bedre stillede klasser, som fra først af nærer Haabet om at kunde lade deres Børn nyde godt af Undervisningen i de højere Skoler". "Den anden Gren af den offentlige Skole, Almueskolen, søges af dem som fra først af ikke kan nære noget saadant Haab,..." og der fleitalet er "de Børn, som ikke kommer ud over Almueskolen, fordi deres Forsørgere - selv ved at paalegge sig de største Savn - ikke kan afse noget til Skolepenge."

Folkehøgskulen og striden kring den, er eit anna sentralt trekk i skulehistoria i 1870 - 80 åra.



Fra 1. mai feiring ved århundreskifte, bl. a. kravet om rett til utdanning ble reist.

Striden om 7-årig folkeskule

Ramma kring kampen om utdanninga først på 1900 talet gjev Berge Furre i Norsk Historie 1905-1940, side 13, om perioden 1905-12, "Elektrisiteten omskapte industrien og gjorde fossane til ein av dei viktigaste naturressursane i landet. Det kom elektrisk lys i mange heimar og elektrisk spurvogn i gata. Industrien fekk eit gjennombrøt både i gamle og i nye bransjar, og vart den viktigaste næringsgreina, ... Kommunikasjonane tok eit sprang framover. Jernbanenettet, slik vi kjenner det i dag, vart i stor mon til da. Telefonen viste seg. Bilane kom!". Utdanninga - 5 åra dårleg almugeskule - strakk ikkje til.

I 1911 blei ein "enhetsskulekomite" oppnemnt som føreslo toårig middelskule bygd på 7årig folkeskule. Reaksjonære krefter i Undervisningsrådet avviste løysinga og forslaget blei lagt til sides.

Gjøstein - "kuppet"

Borgarleg skulehistorie yndar å framstilla det som skjedde i 1920 som eit kupp gjennomført av sosialdemokraten Gjøstein. Det var stort fleirtal mot 7-årig folkeskule i skulekomiteen og Storting. Trass i dette, fekk han vedteke 7-årig folkeskule pluss 3 årig middelskule som vilkår for løyvingane. I praksis vil dette seie at 7-årig folkeskule vart gjennomført. Kvifor var dette mogeleg?

Hendinga fortel mykje om situasjonen på den tida. Produksjonen var i rask utvikling, og stilt sine krav både til almenntutdanninga og t.d. teknikutdanning.

NTH blei oppretta i 1915. Mot dessa krava streid gamalkonservativ motvilje mot utdanning til folket. "Kundskab har makt til Frigjørelse" ordtaket sa. Dessutan var arbeidarklassen blitt sterkt organisert og stod fylka bak kravet. Stoekapitalen og det nye herskarskiktet såg behova til produsjonen og nødvendigheta av å gje konsesjonar til arbeidar - klassen. "Kuppet" ordna begge deler.

DNA sin skulepolitikk

Frå klassekrav til reformisme til klasseforræderi. Alt tidleg gav DNA opp kampen for revolusjon og sosialisme. Så tidleg som i 1934 slo dette ut i støtte til Mowinkel si skulereform. Dette er samstundes siste gong vi høyrer frå DNA-representanter i skulekomiteen "at det rådløst å bygge opp en virkelig sosialistisk skole i et borgerlig samfunn." Difor nøydde DNA seg med å krevje små endringar i "Lov om høgre almennskular" av 1935.

Reformisme og klasseforræderi

Året etter overtok DNA regjeringmakta. Nygaardsvold si programfråsegn seier mykje. Oppgåva var å fremme samarbeid og organisasjon innenfor næringslivet, og verne om og søke å forbedre lønnsomheten i alt produktivt arbeid...". For kven?

Gjennom Hovudavtalen og lønsoppgjeret organi-

serte DNA nye svik mot arbeidarklassen.

I 1936 vedtok landsmøtet nytt skuleprogram bygd på den "ansvarlege" klassesamarbeidsline. Seinare har lina til DNA i "beste fall" vore å oppheva klasseskilja gjennom å få fleir inn under same skuletak. Og i ly av dette har sosialdemokratane i DNA/LO leinga administrert utdanningspolitikken til det mest rosverdige for monopolkapitalen.

I "Langtidsprogrammet for skolen" for DNA frå 1952 er "Grunnsynet på skulepolitikken" blitt: "Arbeid og Samarbeid er første krav i den sosiale moral som arbeiderrørsla vil skal gjennomsyre hele vårt skoleverk." Oppgåva er å tena produksjonen og konservera klassesamfunnet. Dette gav også rettingslinene for 9-årig skule som blei innført i 1958.

Vi minner elles om det innleiande Ottosen-sitatet og føyer til eit anna: "Komiteen drøfter for Norges vedkommende behovet for omstrukturering og integrering i den postgymnasiale utdanning. Den hevder at meget kan vinnes om så mye som mulig av postgymnasial undervisning kan organiseres i selvstendige mindre enheter og krediteres etter et felles system". Kven kan "vinna" på denne strukturasjonaliseringa av høgre utdanning?

Enhetsskulen frå klassekrav til----

Mykje er det å læra av historia og kampen om enhetsskulen. Frå det var eit klassekrav om - eit skulesystem som gjev alminneleg utdanning ikkje berre juridisk, men også faktisk tilgjengeleg for heile befolkninga, organisert frå barnehagen opp til høgskulane. Til i dag då DNA bruker enhetsskuleflagget til å løyna rasjonaliseringsframstøytta mot utdanninga på gymnas og yrkesskulenivå. Det skal løyna framstøytta for billegare og meir utdanning, arbeidskraft for monopolkapitalen, forringinga av yrkesutdanninga, fagopplæringa og allmenntutdanninga. Produksjonen og monopolkapitalen stiller nådelause krav. Bjartmar Gjerde lograr med halen, gjer jobben, og seier at alt nytt er progressivt. Begge ønskjer klassekampen død og gravlagd. Men dei siste åra har vist noko heilt anna. Kampen mot gymnaslova, mot Ottosen-komiteen, osv. osv. har vist at kampen om utdanninga langtfrå er slutt.

Eg meiner tilsvarande analyse bør gjerast av høgre utdanning si historie og gjerne enno meir grundig av almenntutdanninga. Bruk metoden denne artikkelen brukar.



Constance Ring

Gode norske kvinneromaner har lidd samme skjebne som arbeiderromanene. Etter først å ha blitt slaktet av de fleste samtidige kritikere har de blitt tiet i hjel. Hadde ikke kvinnesaken hatt så stor framgang som den har hatt de siste årene, ville de vel fremdeles ha støvet ned på forlagenes boklagre.

Amalie Skram (1846-1905) er en forfatter som endelig har blitt trykt opp på nytt. I fjor og i år kom »Constance Ring», »Lucie» og »Forrådt». Alle bøkene er ekteskapsromaner og hovedpersonene er kvinner.

»Constance Ring» kom ut i 1885. Amalie Skram var en uredde kvinne som beskrev forholdene i ekteskapet som de var for mange kvinner fra borgerskapet i hovedstaden i 1880-årene. Da boka kom ut var en voldsom sedlighetsdebatt i gang i Norge.

Kampen gikk mellom »Hanskefolkene» og »bohemene». Det var de to ytterlighetene i datidens debatt. Bjørnsons skuespill »En Hanske» satte like stort krav til seksuell avholdenhet for ekteskapet for mann som for kvinne. Bohemene, som hadde navnet sitt etter Hans Jægers bok »Fra Kristiania-bohemene» ville ha vekk alle avholdenhetskrav overhodet. I følge

dem var det bare for kvinnene å følge sine lyster på samme måte som mennene gjorde det. Det var mange radikalere på den tida som gikk inn for bohemsynet uten å begripe at det var totalt reaksjonært i sin konsekvens. Frihet til å si ja eller nei eksisterte ikke for kvinnene.

Borgerskapets kvinner hadde ikke muligheter til å ta lønnet arbeid, og arbeiderklassens kvinner ble hensynsløst seksuelt utnyttet for at borgerskapets menn skulle få tilfredsstilt sine lyster. Bohemenes krav om »fri utfoldelse» ville gjøre kvinnesaken stilling enda verre fordi kravet ble stilt på mennenes, og ikke på kvinnesaken vilkår. Resultatet ville blitt at kvinnene prostituerte seg.

Amalie Skram tar opp problemet fra kvinnens synspunkt. Constance ble gift 21 år gammel med grosserer Ring som er 16 år eldre enn henne fordi familien mente han var et »godt parti». Fra å ha vært en livlig og glad jente blir hun etter bryllupet taus, blek og rødøyd. »De fleste unge koner er litt tufts de første par år» er tantens svar når Ring kommer og beklager seg til henne om at Constance er så lite kjærlig og snill mot han. En gift kone skal vær så god elske sin mann, gjøre tilværelsen lys og behagelig for han, kort sagt: alltid være til tjeneste. Dette er Rings krav til ekteskapet.

Constance har mange odds imot seg når hun gifter seg. Oppdragelsen har gått ut på å fortie virkeligheten i størst mulig grad. Constances ungpikedom om ekteskapet er et slags platonsk, romantisk ekteskap der løgn og utroskap er ukjente begreper. Hverdagen blir selvfølgelig anderledes. Ring står på sine »ekteskapelige rettigheter» uten tanke på Constances følelser og hva hun vil. Han har også sitt på si. Constance aner ingen ting for tjenestepiken deres blir gravid med Ring som framtidig barnefar.

Da sier Constance stopp – nå får det være nok. Hun vil ha skilsmisse og går til presten for å ordne papirene. Men mannen som hver søndag i året står og preker mot usedligheten kommer med helt andre svar enn Constance hadde drømt om. Han sier hun ikke må skille seg, men bli hos Ring og tilgi han »for å bevare troen på det gode». Så setter Constance presten på en prove, og spør hva han ville sagt om

det hadde vært *kvinnen* som hadde vært utro. Ville han også da ha svart at en kristen mann ikke forlater sin hustru?

»Her er forholdet forskjellig. – Når en kvinne faller på dette området, røber det en så stor fornedrelse, en så dyp moralsk fordervelse at hennes nærværelse i hjemmet må anses for besmittende» – svarte presten.

Man kan anklage Constance for å være en livsfjern idealist, men det er denne grunnfalske dobbeltmoralen og kvinneundertrykkelsen i ekteskapet hun kjemper mot hele boka igjennom. Hun er ikke som de andre »unge koner» som tanten snakker om som kommer seg etter et par år fordi de har gitt opp all kamp og underkastet seg. Constance slåss for sin sak, og hun faller på sin post. To ekteskap og et dårlig forsøk på å ta seg en elsker som en hevnakt mot mannen gir henne de samme erfaringene: Det vakre pratet om trohet, sedelighet, og idealistiske krav til menneskene, er bare en tynn glasur rundt undertrykkelse, løgn og fanteri.

SAMTIDAS KRITIKK AV »CONSTANCE RING»

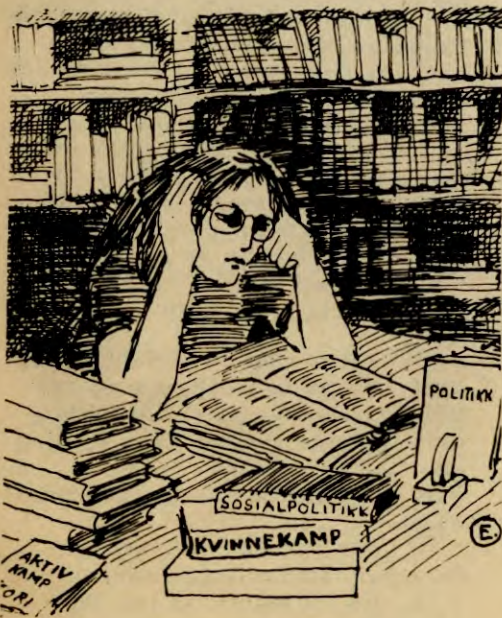
Det var tydelig at Amalie Skram hadde satt fingeren på noe vesentlig med boka si. Gyldendals forlag nektet i siste øyeblikk å sende ut boka i sitt navn. Selv om den allerede var ferdigtrykt, måtte Amalie Skram finne seg et annet forlag for å få den utgitt.

Morgenbladets anmelder var ferdig over »at en dame virkelig har turt feste sitt navn til sligt noget» og videre: »enhver, for hvem anstendighet betyr noe, må jeg anbefale å lese den for nedrullede gardiner».

Dagsposten i Trondheim sa om personene at »en slik samling av usle naturer skal man ha vanskelig for å oppvise maken til; det er, som om hele Kristiania skulle være et eneste stort horehus».

Amalie Skram blir litteraturhistorisk karakterisert som naturalist. Den retningen som bare beskrev virkeligheten på en realistisk måte uten å analysere den. Constance lærer ikke mye av erfaringene sine, hun går »konstant i ring». Dette er likevel ikke noe avgjørende kritikk mot boka, den representerte noe helt nytt da den kom ut, og var et stort sprang framover i å beskrive kvinnesaken stilling ved hjelp av litteraturen.

Amalie Skram: Constance Ring.
Pax, kr. 27,50.



To eksempler som viser:

Garderobebetjeninga ved Universitetet i Oslo har siden nyttår ført en aktiv kamp for å trygge arbeidsplassene sine. Bakgrunnen for kampen var et det siden sommeren 1973 har stått ledige stillinger som

ikke har blitt lyst ledig. Konsekvensen av dette var at et par garderober ble stående ubetjent, noe som skapte usikkerhet blant betjeninga.

Garderobe damene

På bakgrunn av dette sendte fagforeninga til betjeninga et brev til Universitetsdirektør Trovik, der han ble stilt en del konkrete spørsmål om de ubesatte stillinger. Det måtte ytterlig et purrebrev fra kvinnegruppe i foreninga til før universitetsledelsen svarte.

Dette svaret var imidlertid ikke tilfredstillende for betjeninga, og på sitt årsmøte den 3. mai, vedtok de å trekke seg fra en komite som var nedsatt for å utrede spørsmålet om omorganisering av garderobetjenesten. Og det ble i samme forbindelse stilt konkrete krav om besettelse av ledige stillinger og å gjøre alle engasjementene i garderobene til faste stillinger. Endelig ble det vedtatt å be om studentenes støtte.

Denne støtten ble gitt i form av en rekke allmannemøtevedtak og hele 2500 underskrifter i en tid på året da det er ferie og liten benyttelse av garderobene.

Saken har etter dette vært behandlet i kollegiet og et nytt brev fra Trovik og rektor Bastiansen må betraktes som en delvis seier, da det slås fast at ingen skal miste sitt arbeid eller få sin arbeidssituasjon forverret.

Det er mye å lære av denne saka. For det første viser den at organisert kamp kan slå tilbake slike rasjonaliseringsframstøt, og ikke minst viser den nødvendigheten av enhet mellom ansatte og studenter. Når staten overlater rasjonaliseringen til Universitetsledelsen ved å presse ned bevilgningene vil disse først og fremst la det gå ut over de svakest stilte gruppene både blant vitenskaplig og ikke-vitenskaplig personell. Nedskjæringer på hjelpearbeidsbudsjettene og forsøket på å rasjonalisere garderobetjenesten er eksempler på dette. Dette fører ofte til at ansatte og studenter blir forsøkt satt opp mot hverandre. Denne splitt og hersk taktikken er det spesielt viktig å være på vakt overfor.

Disse rasjonaliseringsframstøtene kommer spredt og framgangsmåten vil variere - som regel skjult bak ulne formuleringer og tomme fraser. Det er viktig å skjære gjennom dette og ta kampen opp der rasjonaliseringsfaren truer. Garderobebetjentenes aksjon er et godt eksempel på dette.

Hva må gjøres har hatt en sam-

tale med tillitskvinnen til gardero bebetjentene, Randi Eriksen for å høre hvordan de selv betrakter si situasjonen nå.

Betrakter dere nå arbeidsplassene som sikret?

- Vi føler oss ganske trygge nå. De stillingene som hittil har stått ubesatt er nå lyst ledig, og dette regner vi som en garanti for at vi har fått forståelse for kravene våre. - Dere besluttet å trekke dere fra den komiteen som skulle vurdere omleggingen av garderobetjenesten. Står dere fortsatt på denne beslutningen?

- Det blir neppe aktuelt for oss å gå inn i den komiteen igjen. Jeg satt ikke selv der, men det virket som om det på en måte var det samme som å akseptere at de fjernet jobbene våre. Det bandt oss også mot å protestere mot dette på en skikkelig måte.

- Dere betrakter arbeidet deres som en viktig miljøfaktor.

- Ja, jeg tror vi fyller en viktig funksjon på mange måter. For mange studenter er vi det eneste menneskelige kontaktpunkt og spesielt i de bygningene der det ikke er informasjonsskranker som f. eks. her i Sophus Bugge hvor jeg jobber, blir vi de eneste som kan gi opplysninger til ukjente folk. Dessuten skjer det daglig små uhell og episoder som viser at der det er nødvendig at vi er her. Rektor Bastiansen uttalte på et av de møtene vi var på at en av målsetningene med omleggingen av garderobetjenesten vår å få oss inn i et mer meningsfylt arbeid. Det syntes jeg var en grov under vurdering av vårt arbeidet, noe jeg forøvrig sa til ham.

En annen ting er at det ikke er praktisk mulig å organisere garderobetjenesten på en forsvarlig måte hvis de fjerner våre stillinger. Derfor er også vår kamp i høyeste grad også i studentenes interesse.

- Er dere fornøyd med støtten dere har fått fra studentene?

- Ja, det vil jeg si, vi har fått full forståelse for vår situasjon, underskriftsaksjonen og alle allmannamøtevedtakene er jo bevis



Kamp nytter!

Bygdøy studentene

I «Hva må gjøres» nr. 2 omtalte vi aksjonen blant studentene på Norske Kvinners Nasjonalråds Sosialskole på Bygdøy i Oslo. Bakgrunnen for aksjonen var drastiske nedskjæringer på budsjettet, som gjorde det usikkert om skolen i det hele tatt var i stand til å ta opp studenter i høst. Denne kampen

hadde som utgang en foreløpig seier — og vi har snakket med Bjørn Henum, formann i Fellesrådet for sosialskolestudentene og medlem av aksjonskomiteen på skolen, for å få fram noen av erfaringene fra kampen.

-Hva kom det konkret ut av aksjonen?

- Vi oppnådde det vesentligste, nemlig at det ble tatt opp nye studenter i høst og at skolen fortsatt er i full drift. Dessuten har vi fått halve løfter om at driften skal sikres ut 1977 da leiekontrakten for skolens lokaler løper ut. Så jeg vil karakterisere det som en foreløpig seier, samtidig som vi av denne aksjonen har lært at det kun er vår egen kamp som gir resultater og at det kan bli nødvendig med fortsatt kamp, derfor er heller ikke aksjonsutvalget nedlagt.

- Hvordan ble aksjonen gjennomført?

- Vi streiket i tre dager og delte de omlag 100 studentene ved skolen i tre grupper som hadde forskjellige oppgaver. En gruppe hadde ansvaret for å skrive i aviser og få mest mulig omtale om aksjonen i pressa. Den andre gruppa snakket med stortingsrepresentantene for å få saken behandlet der, men den siste og viktigste gruppe som bestod av 90% av studentene sto på stands, delte ut løpesedler og samlet underskrifter blant ansatte i alle helse- og sosialinstitusjoner i Oslo-området. Denne enheten vi på denne måten oppnådde med våre framtidige kolleger i sosialsektoren var uhyre viktig, og vi fikk massiv oppslutning om våre krav. I alt ble det samlet inn 5000-6000 underskrifter på disse dagene. Den siste dagen ble det arran-

gert et demonstrasjonstog som gikk fra universitetsplassen til Stortinget, der vi overhørte Gjerdes svar på et spørsmål fra en stortingsrepresentant om saken. Jeg tror det var en viktig erfaring for mange å høre Gjerdes arrogante holdning til vår rettferdige aksjon. Hansa at det aldri hadde vært meningen å legge ned skolen, men vi som kjenner de partementets planer om integrering av sosialskolen i Distrikthøgskolesystemet, noe som vil bety en forringing av sosialarbeiderutdanning, er vant til Gjerde og Co. sine fraser og lar oss ikke lure av det.

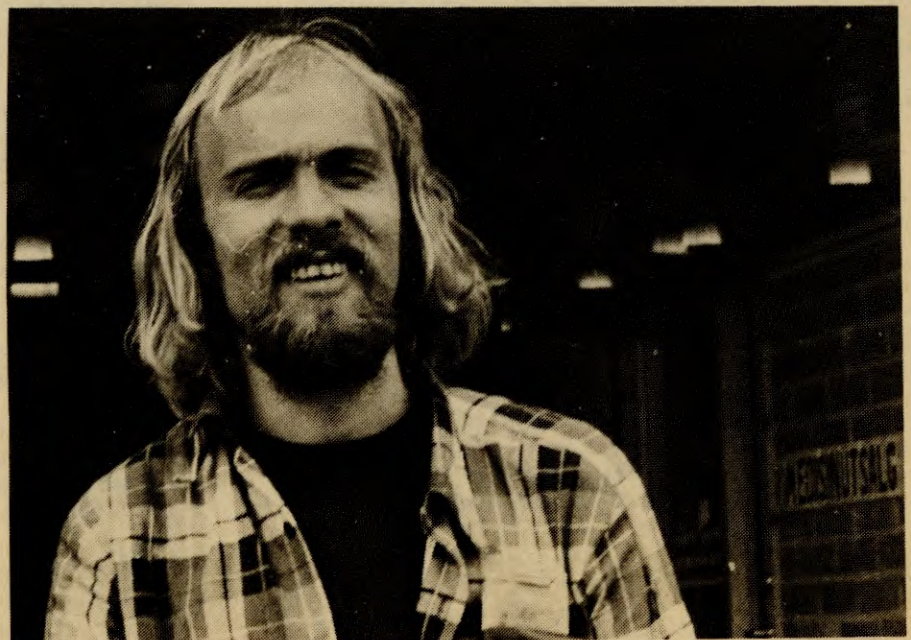
- Noen negative erfaringer fra aksjonen?

- Vi var for lite flinke til å få støtte blant andre utdanningssøkende. Dette gjelder ikke de andre sosialskolene som gjennomførte en viktig støtte-streik for oss siste aksjonsdagen. Men vi gjorde feil når vi undervurderte agitasjonen blant andre utdanningssøkende som kanskje kunne ført til større

masseoppslutning om demonstrasjonstøget vårt, fra f.eks. universitetsstudentene. Så det kommer vi til å legge større vekt på neste gang.

- Når det gjelder interessekampen kan vi si at det går to linjer, en samarbeids-prate linje som DKSF er representant for og kamplinja som deres aksjon er et eksempel på. Kom denne motsigelsen opp under kampen deres?

- Den alvorlige truselen mot skolens eksistens som forelå, var så åpenbar at de aller fleste skjønte at det ikke nyttet å sitte med hendene i fanget. Utfallet av kampen har jo også vist at det er kamplinja som gir resultater. I den grad det var uenigheter om aksjonsformen underveis, ble det tatt opp på allmannamøtene som ble holdt hver eneste dag under aksjonen. Dette styrket demokratiet i aksjonskomiteen og var en forutsetning for å opprettholde entusiasmen og enheten blant studentene, sier Bjørn Henum.



Bjørn Henum

godt nok for det.

- Synes du at dere har høstet noen erfaringer fra denne aksjonen?

- Jeg syntes at vår aksjon viser at at det nytter å protestere når det skjer urimelige ting. Vi kommer også i framtiden til å følge nøye med slik at vi kan sikre arbeidsplassene våre, det er både i vår og studentenes interesse.

Hva 'lages' ved lærestedene?

Det har i mange år foregått en springende og nok så forvirret debatt på venstresida — særlig på universitetene — om hva som egentlig er den høyere utdanningas funksjon i samfunnet. Etter min mening har det gjennom denne debatten vært reist tre måter å se på den høyere utdanningas hovedfunksjon:

- o Høyere utdanning er først og fremst et spørsmål om reproduksjon av høyt utdannet arbeidskraft.
- o Utdanning er først og fremst produksjon (og reproduksjon) av den herskende (borgerlige)

ideologien.

- o Virksomheten ved lærestedene er først og fremst målretta mot utvikling av produktivkrafta vitenskap.

Svaret på dette spørsmålet har atskillig strategisk betydning for revolusjonære ved lærestedene. Denne artikkelen vil argumentere for at reproduksjon av høyt utdannet arbeidskraft er de høyere lærestedenes hovedfunksjon, og at framstilling av ideologi og vitenskap har minkende betydning som del av lærestedenes virksomhet i dag.

REPRODUKSJON AV ARBEIDSKRAFT.

Moderne teknologi i industrien, og utbygginga av statlig og annet offentlig byråkrati krever økt framstilling av kvalifisert arbeidskraft til salg på arbeidsmarkedet. Også utbygginga av utdanningsvesenet på lavere nivå - gymnaser, ungdoms- og yrkesskoler - krever et stort antall kvalifiserte lærere. De høyere lærestedene har som oppgave å framstille denne arbeidskrafta. De statlige "reformene" av høyere utdanning i 60- og 70-åra må bl.a. ses som tiltak for å kunne gjennomføre dette.

Om yrkesutdanning sier Marx:

"For å modifisere den menneskelige organismen, slik at den kan oppnå dyktighet og hensiktsmessighet i en gitt grein av industrien, og bli arbeidskraft av en bestemt type, er en spesiell utdanning eller opplæring nødvendig, og denne koster, på sin side, en større eller mindre sum vareekvivalent. Denne summen varierer i samsvar med arbeidskraftas mer eller mindre kompliserte karakter. Utgiftene til denne utdanninga (ytterst små når det gjelder vanlig arbeidskraft) inngår i denne grad i helhetsverdien brukt i dens produksjon." (Marx: Capital s. 172 - min amatørvers.)

av arbeidskraft av en mer kostbar type hvis produksjon har kostet mer tid og arbeid, og som derfor har høyere verdi enn ufaglært eller enkel arbeidskraft." (Marx: Capital, s. 197 - fortsatt min overs.)

Arbeidskraft under kapitalismen er en vare som omsettes på et marked - arbeidsmarkedet. Varen arbeidskraft har både en bytteverdi og en bruksverdi for den som kjøper arbeidskrafta. Arbeidskraftas markedspris - lønna er et uttrykk for arbeidskraftas bytteverdi, og henger sammen med:

1) Klassekampen, og spesielt lønnskampen. Gjennom kamp kan lønningene presses opp. Samtidig har kapitalistklassen og staten en rekke midler for å senke lønna.

2) Lønna kan ikke senkes under det nivå som er nødvendig for å reprodusere arbeidskrafta (Grovt sagt: Levekostnadene, kostnadene for å opprettholde livet, hus, barn, klær, mat, reising til jobb osv.) For utdannet arbeidskraft kommer også utgiftene til utdanning (lån, ekstrabelastning på foreldrene, med her. Disse utgiftene er stort sett proporsjonale med utdanningas varighet, og det å redusere utdanningas varighet muliggjør derfor redusert lønn.

Og videre

"Alt arbeid av en høyere og mer komplisert karakter enn gjennomsnittsarbeid er forbruk

Ved å la studenten overta en økt andel av det nødvendige arbeidet med å kvalifisere seg (økt arbeidspress, mindre undervisning osv.), kan bruksverdien av den utdannede arbeids-

Om arbeidskraft, ideologi og vitenskap

krafta holdes oppe samtidig som utgiftene reduseres, og grunnlaget legges for redusert lønn. Dette er et grunnprinsipp i den moderne borgerlige utdanningspolitikken.

BEGRENSNINGER.

Når dette er sagt: Slett ikke alle med høyere utdanning kommer i den situasjon at de må selge arbeidskrafta si som en vare. En del studenter rekrutteres til borgerskapet (eller er født inn i det) og til byråkratborgerskapet. Selv om disse mottar lønn, (disponent, adm. direktør osv.) er dette bare en form som dekker over at de tilhører den herskende klassen.

Videre går en del studenter inn i yrker der de ikke selger arbeidskrafta si, men istedet selger ymse tjenester eller produkter (advokater, privatpraktiserende leger, konsulenter i privat virksomhet, forfattere osv.).

Også for studenter med svært spesialisert utdanning gjelder det ofte at det ikke finnes noe reelt arbeidsmarked. Lønna uttrykker for dem ikke noe egentlig salg av arbeidskraft, men snarere en honorering av spesialiserte tjenester. Også i dette tilfellet vil lønna bare være en form. Dette betyr ikke nødvendigvis (eller en gang som oftest) at de dermed tilhører den herskende klassen.

PRODUKSJON OG REPRODUKSJON.

La oss gå tilbake til den delen - flertallet - som må selge sin arbeidskraft som en vare på arbeidsmarkedet. De fleste av disse driver uproduktivt arbeid - skaper ikke merverdi, og blir ikke utbyttet. Et meget stort antall av disse er igjen sysselsatt med ulike deler av reproduksjonen av ting som er nødvendige for kapitalakkumulasjonen: Lærere bidrar til reproduksjonen av arbeidskraft, helse/sosialarbeidere det samme. Hovedparten av studentene som sysselsettes i offentlig byråkrati arbeider med å produsere ulike ting som er nødvendige for at akkumulasjonen skal fortsette: skattevesen, samferdsel, sosialvesen, kommuneadministrasjon, retts-



KARL MARX

apparat osv.... Bare et ytterst lite mindretall er sysselsatt i direkte produktivt arbeid.

Med andre ord: Et flertall av de som får høyere utdanning blir sysselsatt med å gjen-skape (reprodusere) nødvendige forutsetninger for akkumulasjonen. Disse nødvendige forutsetningene endrer seg med klassekampen og produksjonsutviklinga. Derfor vil den høyere utdanninga - som utdanner arbeidskraft til denne reproduksjonen - også alltid være underlagt monopolkapitalens behov for kapitalakkumulasjon på det gitte trinn i klassekamp og produksjonsutvikling. Hele reproduksjonen er underlagt kapitalakkumulasjonen.

HVA MED IDEOLOGIEN.

Store deler av den "akademiske" venstresida (den venstreopportunistiske "Kul"-gruppa i Oslo, ledende SV-studenter, har påstått at produksjon (og reproduksjon) av borgerlig ideologi er hovedoppgava til de høyere lærestedene. Den mest sammenfattede galskap serveres (som vanlig) av KUL-gruppa i Oslo som påstår at

"...universitetene - innenfor en marxistisk analyse - først og fremst har som oppgave å produsere og reprodusere den ideologi som inngår i kapitalens reproduksjonsbetingelser...." ("KUL"s avis "Gnisten" 3/74.)

Og trotskistene påstår det samme gjelder for lærerne:

Hva 'lages' ved lærestedene?

"Deres hovedoppgave er at reproducere borgerlig ideologi..." (Fra "kritikk av MLG", utgitt på halvsvensk av 'sympatisører til den fjerde internasjonale', Oslo 73.)

Vi skal slett ikke påstå at det ikke produseres (og særlig reproduseres) en del ideologi ved høyere læresteder. Verdensanskuelsen studentene kommer ut av utdanninga med er en viktig egenskap ved dem som sjølsagt den herskende klassen er svært interessert i. Utdanninga av et økende antall revolusjonære studenter er sikkert en ting som i en viss grad har senket monopolkapitalens entusiasme for langvarig høyere utdanning.

Men av dette følger også at ideologien, verdensanskuelsen ikke kan være den tingen monopolkapitalen legger størst vekt på i samband med studentene. Om det hadde vært slik, ville monopolkapitalen ganske sikkert stengt f.eks. psykologi- og sosiologistudiene ved universitetene for lengst. Saka er at sjøl om en psykolog har en revolusjonær verdensanskuelse, er han/hun fortsatt arbeidskraft med bestemte faglige kvalifikasjoner. (Liksom den revolusjonære arbeideren også er det.) Den revolusjonære psykologen kan brukes til å utføre nødvendig arbeid for den herskende klassen.

Det er med andre ord nødvendig å skille klart mellom studenten som bærer av høyt kvalifisert arbeidskraft, og studenten som bærer av ideologi - borgerlige eller ikke. Arbeidskrafta er det avgjørende for monopolkapitalen.

På grunn av klassebakgrunn, studiesituasjonen og framtidsutsiktene vil mange studenter være sterkt preget av småborgerlig ideologi. Andre vil preges av storborgerlig ideologi, og et mindretall har eller tilegner seg arbeiderklassens standpunkt og dens verdensanskuelse. Alle vil de ha elementer av borgerlig ideologi, - av den herskende ideologien i samfunnet, - liksom alle individer overhodet under kapitalismen. Studentene står ikke i noe særegent forhold til den herskende klassens ideologi.

Det reproduseres en del borgerlig ideologi på lærestedene: i lærebøker, gjennom forelesninger og gjennom propaganda om å gjøre karriere og for intellektualisme. Det produseres nok også litt ideologi av borgerlige vitenskapsmenn og studenter, som blander den inn i det vitenskapelige arbeidet og prøver å få ideologien til å se ut som vitenskap.

Men når dette er sagt, må vi slå klart

fast. Den andelen lærestedene har av den samlede produksjonen og reproduksjonen av borgerlig ideologi er liten, og minkende.

Borgerlig ideologi produseres og reproduseres stort sett andre steder enn på lærestedene. Ta en del eksempler: Ble samarbeidsideologien i industrien skapt på universitetene? Ble "distriktsutbyggings"-ideologien? Hva med myten om "velferdsstaten"? Hva med ideologien om samarbeid og fellesskap i Europa? Hva med den reaksjonære kjønnsideologien? Ble de skapt på lærestedene - eller snevrere: på universitetene? Store sentra for borgerlig ideologiproduksjon i dagens Norge er bl.a. Massemedia, departementer, LO/NAF, stor kapitalen, borgerlige organisasjoner. Reproduksjonen av den borgerlige ideologien foregår i hele samfunnet, og ledes av de samme sentrene.

Hva så med læreren i skolen - er han først og fremst en reproduzent av borgerlig ideologi. Neppe. Formidling av borgerlig ideologi er ikke det monopolkapitalen legger størst vekt på i skolen. Det viktigste er innlæring av grunnkunnskaper for seinere utdanning og yrke - kunnskaper som er nødvendige i produksjonen eller for videregående utdanning: leseferdighet, regneferdighet, språk.... Det spres atskillig ideologi også, - bl.a. gjennom skolebøkene. Men det er helt forskrudd å tru at det er ønske om å styrke indoktrineringa som først og fremst ligger til grunn for monopolkapitalens utbygging av skolevesenet.

Feilen som oftest gjøres i diskusjon av ideologiens plass ved lærestedene er at en blander sammen ideologi og faglig kvalifikasjon. Det er riktig at f.eks. reaksjonære historikere prøver å lure inn sin verdensanskuelse i faglig arbeid. Og at de dermed hindrer studenter som ønsker å få grep om historiestudiet. Men uansett: Menneskenes virkelige historie er likevel den samme. Den borgerlige ideologien kan forvanske og forkludre studiet av den, men den kan ikke skape noen ny historie for menneskeheten.

VITENSKAP VED LÆRESTEDENE.

Tilslutt litt om vitenskapens plass ved lærestedene. Er produksjon og utvikling av vitenskap det viktigste som foregår ved lærestedene? Noen mener slikt:

Vitenskapen er blitt den viktigste produktivkraften i seinkapitalismen. Krisen i vitenskapens institusjon, universitetet, er et tegn på at motsetningen mellom produktivkrefter og produksjonsforhold har nådd et kritisk punkt." Siteret fra Irene Iversen & Rune Slagstads lærde "Tesar om universitetets elendighet" - Kontrast nr. 39, min utheving.

La oss se bort fra at denne "tesen" revisjonistisk benekter at menneskene alltid er den avgjørende produktivkrafta. Er det i dag riktig å regne universitetet som en "vitenskapens institusjon" - som en institusjon med utvikling av vitenskapen som hovedoppgave? Vi mener det er feil. Universitetet er i dag først og fremst en utdanningsinstitusjon - en institusjon for framskreden yrkesutdanning. Forsking og vitenskapelig arbeid er en bioppgave som i dag mer og mer skilles fra undervisninga, og som i stadig større grad foregår utenfor universitetene. Alt tyder på at universitetene gradvis omdannes etter mønster av andre høyere utdanningsinstitusjoner (lærerskoler, sosialskoler), og at forskning og utvikling av vitenskapene flyttes ut og skilles ad fra undervisninga. Allerede i dag inntar privat industriforskning og offentlige forskningsinstitutter en stadig mer dominerende rolle i norsk forskning. Samtidig er det en tendens til at forskninga ved universitetene bindes mer og mer direkte til interesser og prioriteringer utenfor - bl.a. gjennom programbudsjettering og oppdragsforskning. Det er også en tendens i tida at forskerutdanninga søkes skilt fra yrkesutdanning, og grunnutdanning fra spesialutdanning. Slike tendenser er reaksjonære, og truer både forskning og undervisning.

OPPSUMMERING.

Vi slår fast at de høyere lærestedenes hovedfunksjon er utdanning av høyt kvalifisert arbeidskraft. Denne utdanningas binding til forskning og vitenskap, søker monopolkapitalen å redusere ved ulike midler. Forsking og vitenskapelig arbeid flyttes ut av lærestedene og organiseres separat i offentlig eller privat regi. Det produseres borgerlig ideologi på de høyere lærestedene liksom ellers i samfunnet og spres atskillig ideologi. Med hovedsentrene for produksjon og spredning av borgerlig ideologi er ikke lærestedene.

Derfor tar de feil, som stiller "ideologikritikk", "kritikk av borgerlig vitenskap" eller "fagkritikk" som hovedoppgave for studentbevegelsen. Når vi erkjenner at avansert yrkesutdanning er hovedsaka ved det som foregår på lærestedene, er det klart at vår hovedoppgave må være å forsvare studentflertallets og det arbeidende folkets interesser i samband med denne utdanninga.

Forskning og vitenskapelig arbeid er en viktig bifunksjon ved de høyere lærestedene - særlig

ved universitetene og høyskolene. Det er derfor en viktig oppgave for progressive studenter og intellektuelle å gjennomføre vitenskapelig arbeid i folkets tjeneste. Her er det viktig å angripe borgerlig ideologi når den søkes blandet sammen med vitenskapelig arbeid. Men viktigere er det å utvikle vitenskapelig arbeid som er til nytte for folket, og som ikke blir gjennomført uten at progressive tar ansvaret for det. Ta eksemplet kvinnehistorie: Det er sikkert viktig å kritisere ignoreringa av kvinnes historie i historiebøkene. Men viktigere er det faktisk å gjøre sjølstendig arbeid for å avdekke denne historia. Paroler om "kritikk" av ideologi og fag treffer skeivt fordi de fokuserer på kritikken framfor på utvikling av vitenskapene i folkets interesse med proletarietets verdensanskuelse som rettesnor. Derfor bør progressive droppe den misvisende parola om "fagkritikk" og reise praola om

VITENSKAPEN I FOLKETS TJENESTE!

NORGES KOMMUNISTISKE STUDENTFORBUND

Plattform

Beretning

Vedtekter

fra 1. landsmøte
mars 1974

kr. 20

Oktober

HVA MÅ GJØRES

AVISA TIL NORGES KOMMUNISTISKE STUDENTFORBUND

Ansvarleg: Bernt Holtmark

ADRESSE:

Hva må gjøres, NKS,
Boks 5628 Briskeby,
Oslo 2

POSTGIRO: 22 326 43



Blindern i begynnelsen av '72

av Egil Henriksen



Vi vender tilbake
til det nye året, til nye dager
nærmere den nødvendige
konfrontasjon
Vår arbeidsplass er den største i landet
Heller ikke her er de som arbeider
og de som bestemmer
de samme

Den som kommer først
kan få lesesalsplass
Den som venter lengst
kan få en som blir ledig
Køene blir lengre
prisene høyere og maten verre
Lånene er for små
og stipendene ingenting
Slik skal vi leve
Mener de som har makten
at vi skal leve
slik som de vil
De som vil splitte oss
kjenner vår lenkerhet
De som har makten
vil gjerne holde på den

Den isnende vinden
gjør tanken klar:
Hvis vi har det verre
betyr ikke at vi har det bra
Vi krever:
Våre talsmenn må ha vår tillit
Våre krav må ikke bli trenert
Den som sier:
Saken gjelder ikke oss
Mener: Lynet
har ennå ikke slått ned her